

WÓJT GMINY SKULSK

GMINA SKULSK

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

**UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR ...
RADY GMINY SKULSK Z DNIA ...

SKULSK 2011 R

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	2
1. PODSTAWA PRAWNA	2
2. INFORMACJE MERYTORYCZNE	2
3. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA	3
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	4
1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU GMINY	4
1.1. Położenie, ogólna charakterystyka i pozycja gospodarcza gminy	4
1.2. Funkcje gminy i użytkowanie gruntów	6
1.2. Użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	7
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ I ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	8
3.1. Ukształtowanie i formy powierzchni ziemi	8
3.2. Budowa geologiczna	9
3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych	9
3.4. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	12
3.5. Surowce naturalne	13
3.6. Szata roślinna	13
3.7. Siedliska i ostoje zwierząt	14
3.8. Klimat	14
3.9. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	15
4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	21
4.2. Obiekty zabytkowe	22
4.3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego	24
4.4. Strefy ochrony zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych	26
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	27
5.1. Sfera społeczna	27
5.2. Usługi publiczne	30
5.3. Sfera produkcyjna i usługowa	32
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	32
6.1. Zagrożenia powodziowe	32
6.2. Zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych	32
6.3. Zagrożenie dla jakości powietrza	33
6.4. Zagrożenia akustyczne	33
6.5. Inne zagrożenia	33
7. STAN PRAWNY GRUNTÓW	34
8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	34
9. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	35
10. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	35
11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	36
12. STAN KOMUNIKACJI	36
12.1. Komunikacja drogowa	36
12.2. Komunikacja wodna	37
12.3. Szlaki turystyczne	37
13. STAN INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	37
13.1. Gospodarka wodno – ściekowa	37
13.2. Gazownictwo	38
13.3. Energetyka ciepła	39
13.4. Elektroenergetyka	39
13.5. Energetyka wiatrowa	40
13.6. Telekomunikacja	40
13.7. Urządzenia wodne i melioracje	40
13.8. Gospodarka odpadami	40
14. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	40
15. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	41

I. WSTĘP

1.Podstawa prawna

Podstawę prawną opracowania stanowią:

1. uchwała nr XVII/131/2004 Rady Gminy Skulsk z dnia 10 grudnia 2004 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skulsk,
2. ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.Nr 80,poz.717 z późn. zm.),
3. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U.Nr 118.poz.1233).

2.Informacje merytoryczne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem określającym główne cele i zasady rozwoju zagospodarowania przestrzeni.

Zgodnie z przepisem art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r., Nr 80, poz. 717, ze zmianami), ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Wychodząc z założenia, że zagospodarowanie terenów odbywać się może w oparciu o wiele miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi również podstawę koordynacji całego procesu planistycznego w gminie.

Studium pełni ponadto rolę zbioru informacji o gminie, niezbędnych w miejscowym planowaniu przestrzennym, stąd jego użyteczność i znaczenie w systemie aktów planowania.

Dotychczas obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skulsk wykonano na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.Nr 15 z 1999 r.poz.139 z późn. zm.) i uchwalono uchwałą Nr III/12/2002 Rady Gminy Skulsk z dnia 10 grudnia 2002 roku.

Obecnie opracowana zmiana studium wykonana została na podstawie przepisów obowiązującej od 11 lipca 2003 roku ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz.717 z późn. zm.), a zakres opracowania spełnia wymogi rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. Nr 118, poz.1233).

3. Zawartość opracowania

1. część tekstowa zatytułowana „Gmina Skulsk. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Uwarunkowania”,
2. część graficzna „Gmina Skulsk. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Uwarunkowania. Rysunek nr 1. Skala 1 : 10000”,
3. część tekstowa zatytułowana „Gmina Skulsk. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.
4. część graficzna „Gmina Skulsk. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Rysunek nr 2. Skala 1: 10 000”.

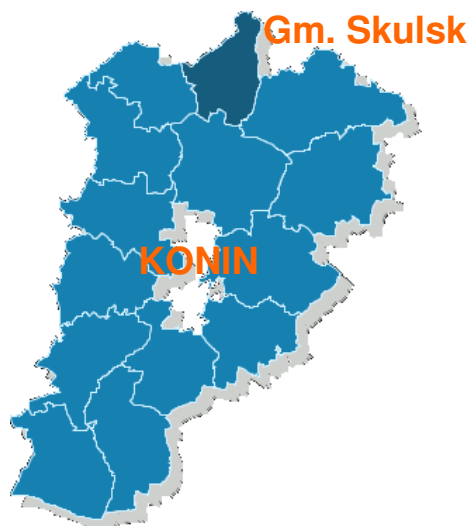
Części tekstowe opracowano chronologicznie według zapisów art. 10, ust. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu gminy

1.1. Położenie, ogólna charakterystyka i pozycja gospodarcza gminy

Gmina Skulsk leży w województwie wielkopolskim, w północnej części powiatu konińskiego i graniczy z gminami: Jeziora Wielkie, Kruszwica i Piotrków Kujawski (od północy i północnego wschodu), Wierzbinek (od wschodu), Ślesin (od południa) i Wilczyn (od zachodu). Trzy pierwsze gminy położone są w województwie kujawsko-pomorskim.

źródło: <http://wybory2006.pkw.gov.pl>

Powierzchnia gminy obejmuje obszar 84 km² i podzielona jest na 22 sołectwa, w skład których wchodzi 36 wsi. Siedzibą władz gminy jest wieś Skulsk, położona centralnie na obszarze gminy, przy drodze krajowej nr 25 (Ostrów Wlkp. – Bydgoszcz), w odległości 35 km od Konina.

Ludność gminy liczyła według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku 6.311 mieszkańców.

Gmina położona jest w dorzeczu Noteci, nad kanałem Warta-Gopło oraz jeziorem Gopło od strony wschodniej, natomiast jeziora Skulska Wieś i Skulskie zajmują centralne położenie na obszarze gminy.

Centralnie przez obszar gminy przebiega szlak komunikacyjny na kierunku północ-południe stanowiący drogę krajową nr 25 relacji Bobolice-Bydgoszcz- Konin-Kalisz-Ostrów Wlkp.- Oleśnica.

Pozostałymi drogami są drogi powiatowe i drogi gminne.

Pozycja gospodarcza gminy.

Pozycję gospodarczą gminy wyznacza, między innymi:

- dochód, który jest podstawą do corocznego ustalania budżetu gminy,
- struktura wydatków, w tym przede wszystkim na inwestycje,
- stan infrastruktury technicznej na terenie gminy,
- kondycja gospodarczo-financeowa podmiotów gospodarczych,
- atrakcyjność i konkurencyjność obszaru gminy dla inwestorów zewnętrznych,
- baza surowcowa, bogactwa naturalne,

- przygotowanie i operatywność administracji samorządowej,
- ograniczenia zewnętrzne w dostępności terenu pod inwestycje,
- zamożność mieszkańców.

Tabela 1. Struktura dochodów gminy na przestrzeni ostatnich lat (2007 – 2010)

Rok budżetowy	2007	2008	2009	2010
Dochody własne	1 136 683,55	1 083 186,72	1 223 828,56	2 023 720,28
Dotacje i środki pozabudżetowe	3 110 568,58	3 632 882,16	3 352 943,81	3 510 427,49
Udział w podatkach budżetu państwa	1 044 392,00	1 264 331,00	1 074 724,00	1 136 233,00
Środki na realizację inwestycji % dochodów	3	8	7	3
Subwencje	6 652 508,00	7 778 077,00	8 702 664,00	8 994 244,00
Dochody ogółem:	11 994 152,13	13 758 476,88	14 354 160,37	15 664 624,77

Źródło: dane gminy Skulsk

Tabela 2. Wydatki gminy Skulsk na przestrzeni ostatnich lat (2007-2010)

Rok budżetowy	2007	2008	2009	2010
Wydatki inwestycyjne	352 935,11	1 079 498,92	1 060 242,72	397 976,91
Wydatki bieżące	11 510 873,54	12 494 881,70	12 760 193,12	15 251 968,68
Wydatki ogółem	11 863 809,65	13 574 380,63	13 820 235,84	15 649 945,59

Źródło: dane gminy Skulsk

Tabela 3. Struktura wydatków inwestycyjnych w gminie na przestrzeni ostatnich lat (2007-2010).

Dział	Wydatki inwestycyjne w zł			
	2007	2008	2009	2010
Rolnictwo i leśnictwo	269 465,59	0,00	23 591.63	54 000.00

Transport i łączność	0,00	331 327,30	286 411,35	16 508,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,00	0,00	12 255,50	23 464,95
Gospodarka mieszkaniowa	0,00	0,00	9 428,80	0,00
Oświata i wychowanie	55 274,52	682 729,42	528 098,63	176 663,65
Opieka społeczna	0,00	4 500,00	9 000,00	0,00
Ochrona zdrowia	4 960,00	32 248,22	0,00	0,00
Administracja publiczna	8 481,00	23 695,00	9 730,41	0,00
Turystyka	0,00	0,00	80 369,60	50 000,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpoż.	0,00	4 998,88	24 000,00	0,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	14 754,00	0,00	66 000,00	19 205,83
Kultura fizyczna	-	-	11 156,80	51 464,48
RAZEM	352 935,11	1 079 498,92	1 060 042,72	397 976,91

Źródło: dane gminy Skulsk

1.2. Funkcje gminy i użytkowanie gruntów

Gmina Skulsk jest gminą typowo rolniczą. Przeważają gleby klasy V i VI. Są to gleby bielcowe wytworzone ze zwietrzałych zasobów polodowcowych. Współczynnik bonitacji gleb gminy to 0.81. Część gleb stanowią gleby brunatne wylugowane, wytworzone z piasków luźnych i lekkich, płytko podścielonych gliną. Podstawowymi kompleksami rolniczej przydatności gleb są kompleks żyrny słaby i kompleks żyrny dobry (razem 68% powierzchni użytków rolnych).

Uzupełniającą funkcją Gminy jest obsługa ruchu turystycznego i rekreacji. Funkcja ta koncentruje się wzdłuż rynny jeziora Gopło, we wschodniej części gminy, z ośrodkiem w Łuszczewie.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, znaczne obszary Gminy zostały objęte formami ochrony przyrody. Centralna i wschodnia część gminy znajduje się w zasięgu Goplańsko-Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Północna, centralna i wschodnia część obszaru gminy leży w granicach parku krajobrazowego „Nadgoplański Park Tysiąclecia” oraz obszarów Natura 2000: SOO „Jezioro Gopło” (PLH 040007) i OSO „Ostoja Nadgoplańska” (PLB 040004). Ponadto obszar gminy jest położony w obrębie międzynarodowego obszaru węzłowego i biocentrum sieci ECONET-PL (obszar 12M Powidzko-Goplański).

Aktualnie na terenie gminy nie działają duże zakłady przemysłowe, a jedynie niewielkie przedsiębiorstwa produkcyjno-handlowe i usługowe. W południowo-zachodniej części gminy przewiduje się realizację odkrywki węgla brunatnego „Ościśłowo”.

1.2. Użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Zróźnicowanie przyrodnicze obszaru gminy wpłynęło na ukształtowania się dwóch głównych sposoby użytkowania jej przestrzeni. W centralnej i wschodniej, najatrakcyjniejszej przyrodniczo i krajobrazowo części, w oparciu o rynny jeziorne i związane z nimi mokradła i łąki ukształtowały się obszary użytkowane rekreacyjnie. Koncentrują się one w Łuszczewie, Mielnicy, Mniszkach i Skulsku.

Na pozostałej części dominuje użytkowanie rolnicze o różnej intensywności związanej z warunkami glebowymi. Gleby najbardziej przydatne dla rolnictwa występują w centrum gminy, w rejonie Dzierżysława, Buszkowa, Skulskiej Wsi, Paniewa, Popielewa, Czartówka, Celinowa, Przyłubia i Zygmuntowa.

Głównym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym jest Skulsk (1532 mieszkańców), położony w centralnej strefie gminy. Są tu skoncentrowane usługi o charakterze ogólnogminnym w zakresie administracji, bankowości, poczty, policji, oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, zaopatrzenia mieszkańców.

Funkcje produkcyjne związane są przede wszystkim z rolnictwem. Zlokalizowane są w Mniszkach – ferma drobiu i Piaskach – fabryka mebli. Działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 260 podmiotów, wśród których przeważają jednostki handlowe, transportowe i budowlane.

Układ przestrzenny zabudowy kontynuuje historycznie ukształtowaną strukturę związaną z układem własności ziemskiej. Zachowały się zespoły dworsko-parkowe w Łuszczewie, Galiszewie, Mniszkach, Lisewie i Popielewie.

Główną osią koncentracji zabudowy w gminie jest ciąg Lisewo–Przyłubie–Skulsk wzdłuż drogi krajowej nr 25. Pozostałe miejscowości tworzą oddzielne zespoły o różnym stopniu zwartości, ułożone wzdłuż ciągów drogowych. Na terenach o zwiększonym udziale gleb korzystnych dla rolnictwa występują pojedyncze, rozproszone siedliska.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Sieć osadniczą gminy tworzy 36 miejscowości, w tym 22 wsie sołeckie, w których zamieszkuje łącznie 6 311 osób (stan na 31.12.2010 r.).

Siedzibą gminy jest wieś Skulsk, położona na ciągu drogi krajowej nr 25, w odległości 36 km od Konina, licząca 1502 mieszkańców (stan na 31.12.2010 r.). Skulsk pełni funkcję gminnego ośrodka rozwoju.

Elementem wiążącym ze sobą jednostki osadnicze jest system dróg, na który składają się:

- droga krajowa nr 25 relacji Oleśnica-Ostrów Wlkp.-Konin-Bydgoszcz-Bobolice,
- sieć dróg powiatowych i gminnych.

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna skoncentrowana wzdłuż dróg kołowych, a także sporadycznie występuje zabudowa wielorodzinna. Ponadto na całym obszarze gminy występują oddalone od siebie pojedyncze zagrody w gospodarstwach rolnych.

W układzie administracyjnym gmina dzieli się na następujące jednostki funkcjonalne:

a/ **Skulsk:**

siedziba gminy, jednostka osadnicza o najbardziej dynamicznym rozwoju, w której skoncentrowane są usługi dla obsługi:

- rolnictwa
- ludności
- wypoczynku i turystyki,

b/ ośrodki pomocnicze:

wspierające zakres w/w usług

- Lisewo,
- Łuszczewo,
- Mielnica Duża,

c/ wsie produkcyjno-usługowe

wyposażone w zasadzie w usługi podstawowe, którymi są pozostałe jednostki sołeckie,

d/ wsie przysiółki

zespoły produkcyjne bezusługowe, wchodzące w skład większych jednostek o charakterze sołeckim.

Podstawowymi funkcjami gminy są:

- główna produkcja rolna i jej obsługa,
- uzupełniająca rekreacja i wypoczynek

Generalnie teren gminy dzieli się na dwa rejony strukturalne o wydzielonych funkcjach wiodących. Granice tych rejonów pokrywają się przeważnie z rejonami zróżnicowanymi przyrodniczo:

REJON A - wschodnia część gminy obejmująca obszary o różnych funkcjach, z których dominujące, to:

- koncentracja zabudowy w ciągu komunikacyjnym relacji Konin-Bydgoszcz oraz związana z nią koncentracja usług,
- występowanie rejonów turystycznych na obszarach o szczególnych walorach krajobrazowych: Mielnica, Łuszczewo, Mniszki, Skulska-Wieś, Pilich.

REJON B - zachodnia część gminy obejmująca obszary gleb chronionych, stanowiących bazę żywnościową; obszar wskazany jest do intensyfikacji produkcji rolnej.

Zachowanie ładu przestrzennego na obszarze gminy jest ściśle związane z respektowaniem warunków środowiska przyrodniczego, w którym rozwinęła się struktura gospodarcza i przestrzenna gminy.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej i zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.1. Ukształtowanie i formy powierzchni ziemi

Gmina Skulsk leży na wschodnim krańcu dużego mezoregionu, jakim jest Pojezierze Mogileńskie (wg Bartkowskiego) lub Gnieźnieńskie (wg Kondrackiego).

W związku z położeniem w strefie marginalnej ostatniego zlodowacenia, powierzchnia terenu gminy jest urozmaicona. Różnica wysokości pomiędzy najniższym położonym fragmentem dna rynny jeziora Gopło (76,9m n.p.m w rejonie Przewozu), a najwyższym punktem terenu gminy (kulminacja moreny czołowej w rejonie Dzierżysławia 111,3 m n.p.m) wynosi blisko 35 metrów.

W ukształtowaniu terenu gminy można wyróżnić następujące obszary:

- powierzchnia wysoczyzny położona na zachód od jezior skulskich, gdzie przeważają wysokości bezwzględne rzędu 100-110 m n.p.m,
- teren pomiędzy rynnami jeziornymi, od 90 m n.p.m na północy do 100 m n.p.m na południu gminy, Gminę Skulsk przecinają na kierunku północ-południe dwie rynny polodowcowe. Rynnę zachodnią wypełniają jeziora Skulskie i Skulska Wieś, a rynnę wschodnią, zwaną też Obniżeniem Goplańskim wypełnia częściowo jezioro Gopło. Spływające tymi rynnami wody roztopowe usypały w rejonie miejscowości Gawrony duże powierzchnie sandrowe. Rynnę jezior skulskich okalają wyraźne zbocza, o spadkach 3-15%, asymetrycznie, o wysokości od kilku(wschodnie) do kilkunastu metrów (zachodnie).

Obniżenie Goplańskie stanowiące wschodnią granicę gminy jest typową rynną jeziorną z wypełniającym dużą część szerokiego na 0,5 do 1,5 km dna jeziorem Gopło, niewielkimi garbami w dnie oraz rozległymi poziomymi tarasowymi w rejonie Łuszczewa.

Zbocza niewysokie (kilkumetrowe), silnie porozcinane w części północnej, gdzie występują fragmenty tarasów, a w miarę zbliżania się do wylotu rynny stają się coraz wyższe i bardziej strome, osiągając wysokość niemal 20 metrów i spadki rzędu 10-20%.

- niewielka, południowa część gminy zajmowana jest przez Równinę Kleczewską. Jest to wysoczyzna morenowo-płaska, zbudowana z glin i piasków zwałowych, której wysokość wynosi około 100 m n.p.m.

3.2 Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym analizowany obszar zalicza się do synoklinum mogileńsko-łódzkiego.

Utwory trzeciorzędowe na terenie gminy występują w sposób nieciągły zalegając warstwą od kilku do kilkunastu metrów. Najczęściej są to mioceńskie piaski z wkładkami węgla brunatnych,

Miąższość czwartzędu jest zbliżona na całym obszarze gminy i wynosi średnio 30-50 m. W podłożu dominuje na ogół glina morenowa rozdzielona kilku lub kilkunastometrowej miąższości serią utworów piaszczysto- żwirowych. W wielu fragmentach terenu utwory zwałowe przykryte są warstwą wodnolodowcowych piasków i żwirów, których miąższość niekiedy, np. w obrębie jeziora Gopło osiąga blisko 30 metrów.

Występowanie utworów zwałowych na powierzchni terenu koncentruje się głównie w zachodniej części gminy w strefie pagórków Wilczyńsko-Skulskich, natomiast wodno-lodowcowych na obszarze „miedzyjezierza” w formie odizolowanych płątów.

Dna rynien jeziornych oraz większych zagłębień i niekiedy również dolin cieków wyłożone są holeceńskimi torfami, namułami organicznymi i mułkami.

3.3 Wielkość i jakość zasobów wodnych

3.3.1 Wody podziemne

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi są:

wody gruntowe - występujące najpłycej, oddzielone od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody - strefą areacji. Zasilanie ich odbywa się przez infiltrujące opady atmosferyczne.

wody wgłębne - znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Kontakt zbiornika wód wgłębnych z powierzchnią jest ograniczony, przez co jego bezpośrednie zasilanie jest mniejsze, zwiększona natomiast jest jego odporność na zasilanie.

wody głębinowe - są wodami izolowanymi od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych

Na terenie gminy występują wody związane wiekowo z czwartorzędem i trzeciorzędem. Stanowią one podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę gospodarki komunalnej.

Wody podziemne występują w gminie w kilku strefach głębokości.

Najwyżej zalegającym poziomem wodonośnym jest poziom czwartorzędowy, charakteryzujący się największymi wahaniami. Uzależniony on jest bezpośrednio od intensywności opadów atmosferycznych, a w przypadku wód podskórnych pośrednio od wahań zwierciadła wód powierzchniowych jezior.

Z czwartorzędowego poziomu wodonośnego korzysta głównie ludność posiadającą własne, płytkie studnie.

Z północną granicą gminy pokrywa się południowa granica głównego zbiornika czwartorzędowych wód podziemnych, wymagających najwyższej ochrony (OWO) GZWP nr 144 „Wielkopolska dolina kopalna” o zasobach dyspozycyjnych 480 tys.m³/dobę, a średnia głębokość ujęcia wynosi 60 m.

Północno-zachodnia część gminy leży na Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych nr 143. Zbiornik ten gromadzi wodę trzeciorzędową. Zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 96 tys.m³/dobę, a średnia głębokość ujęcia wynosi 120 m. Zbiornik ten nie jest zaliczany do systemu obszarów najwyższej ochrony. Określany jest mianem „Subzbiornika Inowrocław-Gniezno”.

3.3.2 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują 7,5 % powierzchni gminy Skulsk. W ich skład wchodzi jeziora Skulska Wieś, Skulskie, Czartowskie i część Gopła oraz rzeka Lisewka.

Jezioro Skulska Wieś

Dane morfometryczno-hydrograficzne:

▪ wysokość zwierciadła wody n.p.m	86,18 m
▪ powierzchnia (P) zwierciadła wody	124,30 ha
▪ powierzchnia wysp	1,00 ha
▪ głębokość (G) maksymalna	17,50 m
▪ średnia (V/P)	6,50 m
▪ objętość (V)	8.035,3 tys. m ³
▪ długość max (D)	2.590 m
▪ szerokość max (S)	880 m
▪ linia brzegowa (L) misy jeziora	7.200 m
▪ linia brzegowa wyspy	450 m
▪ rozwój linii brzegowej (L/P)	61 m/ha
▪ powierzchnia zlewni całkowitej	5.954,2 ha

Jezioro charakteryzuje się dość regularnym, wydłużonym kształtem o przebiegu północ-południe. Nad jeziorem położone są miejscowości: Skulsk, Mniszki, Skulska Wieś, Pilich. Jezioro w okresie letnim wykorzystywane jest w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Nie ma tutaj urządzonych i strzeżonych kąpielisk, ani też zagospodarowanych plaż. Woda jeziora zakwalifikowana jest do III klasy czystości.

Jezioro Skulska Wieś, wskutek niedoboru opadów atmosferycznych, wypłyca się i następuje widoczny proces eutrofizacji, Zakwalifikowano je do II klasy podatności na degradację.

Jezioro Skulskie

Dane morfometryczno-hydrograficzne:

▪ wysokość zwierciadła wody n.p.m	85,62 m
▪ powierzchnia (P) zwierciadła wody	123,10 ha

▪ głębokość (G) maksymalna	11,30 m
▪ głębokość średnia (V/P)	4,00 m
▪ objętość (V)	4.919,45 tys.m ³
▪ długość max.(L)	2.200 m
▪ szerokość max.(S)	870 m
▪ linia brzegowa (L) misy jeziora	6.100 m
▪ rozwój linii brzegowej (L/P)	49,6 m/ha
▪ powierzchnia zlewni całkowitej	8.796,8 ha

Jezioro charakteryzuje się wydłużonym i nieregularnym kształtem o przebiegu północ-południe, krętą linią brzegową. Jest jeziorem przepływowym, zasilanym wodą z jeziora Skulskiego i drobnymi ciekami ze zlewni bezpośredniej. Wokół jeziora leżą miejscowości: Skulsk, Paniewo, Lisewo, Skulska Wieś. Nie ma tutaj ani kąpielisk, ani plaż, ani wydzielonych formalnoprawnie przejść, umożliwiających mieszkańcom dojście do jeziora.

Wodę jeziora zakwalifikowano do III klasy czystości, a jezioro do III klasy podatności na degradację.

Jezioro Czartowskie

Dane morfologiczno-hydrograficzne

▪ wysokość zwierciadła wody n.p.m	85,60 m
▪ powierzchnia zwierciadła wody	42,00 ha
▪ głębokość maksymalna	13,00 m
▪ głębokość średnia	6,10 m
▪ objętość	2,546,3 tys.m ³
▪ długość maksymalna	1.375,00 m
▪ szerokość maksymalna	425,00 m
▪ średnia efektywna długość osi	750,00 m

Jezioro Gopło

Dane morfologiczno-hydrograficzne

▪ powierzchnia	2.154,5 ha
▪ głębokość maksymalna	16,6 m
▪ głębokość średnia	3,6 m
▪ pojemność	78.497,0 m ³
▪ długość maks.(D)	25.000 m
▪ szerokość maks.(S)	2.500 m
▪ średnia efektywna długość osi	4.850 m
▪ rozwinięcie linii brzegowej	5,52 m
▪ zlewnia jeziora	1.408,2 km ²
▪ zlewnia bezpośrednia jeziora	597,2 km ²

Jezioro Gopło jest największym jeziorem Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego. W granicach administracyjnych gminy Skulsk jezioro to zajmuje powierzchnię 350 ha, a zlewnia jeziora obejmuje swym zasięgiem 42 % powierzchni gminy.

Wody jeziora mają III klasę czystości. Jezioro zaliczono do III klasy podatności na degradację, co wynika przede wszystkim z faktu, że wody jeziora są płytkie i podlegają bardzo powolnej wymianie, ponadto zlewnia jeziora jest słabo zalesiona(7,6 %), a dominującą formą użytkowania gruntów są grunty rolne.

Rzeka Lisewka

Ciek ten bierze swój początek w południowej części jeziora Skulskiego, a bieg kończy w Kanale Ślesińskim na wysokości miejscowości Paulina. Długość cieką wynosi ok. 7,2 km i nie jest on uregulowany. Rzeczka ta przebiega przez wsie Lisewo i Koszewo.

Poprzez tę rzeczkę odprowadzane są do Kanału Ślesińskiego wody z jezior Skulska Wieś i Skulskiego, a także ścieki oczyszczone z oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Lisewie.

Powierzchnia zlewni Lisewki wynosi ok. 98 km², a średni roczny przepływ w przekroju ujścia do Kanału Ślesińskiego wynosi $Q=0,175 \text{ m}^3/\text{s}$.

3.3.3 Zbiorniki wodne

Naturalnymi zbiornikami wodnymi są jeziora: Skulska Wieś, Skulskie, Czartowskie, część Gopła oraz rzeka Lisewka i Kanał Ślesiński, jak również oczka wodne, potorfia okołojeziorne i w ciągu rynien.

Na terenie gminy Skulsk nie ma sztucznych zbiorników wodnych.

3.4. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

3.4.1. Gleby i ich wykorzystanie

Gmina Skulsk jest typową gminą rolniczą. Zachodnia część gminy jest wykorzystywana do intensywnej produkcji rolnej, ze względu na najwyższą w gminie urodzajność gleb. Występują tutaj obszary gleb chronionych. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 8486 ha, z czego 6850 ha użytkowanych jest rolniczo. Podstawowe typy gleb na terenie gminy to gleby bielcowe i gleby brunatne wylugowane, wytworzone z piasków luźnych i lekkich płytko wyścielonych gliną.

Tabela 4. Kompleksy rolniczej przydatności gleb na terenie gminy Skulsk

Numer kompleksu	Nazwa kompleksu	% powierzchni
2	Pszenny dobry	1,8
3	Pszenny wadliwy	0,2
4	Żytni bardzo dobry	10,6
5	Żytni dobry	33,4
6	Żytni słaby	34,5
7	Żytni bardzo słaby	16,2
8	zbożowo-pastewny mocny	1,6
9	Zbożowo-pastewny słaby	2,0

Źródło: Instytut gleboznawstwa w Puławach

Największą powierzchnię zajmują kompleksy żytni słaby i żytni dobry, które stanowią 67,9 % powierzchni gruntów wykorzystywanych rolniczo w gminie.

Kompleks użytków zielonych średnich zajmuje 12,3%, a kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych zajmuje 87,7% powierzchni użytków zielonych.

Struktura upraw na terenie gminy jest podyktowana niezbyt korzystnymi warunkami glebowymi. Największy udział w strukturze zasiewów mają zboża (żyto 40%, mieszani zbóż 18%). Zaś na niewysokie plony mają wpływ nie tylko słabe gleby, ale również warunki klimatyczne, w tym niedobór wody.

3.4.2. Gospodarka leśna

Lasy na terenie gminy Skulsk stanowią 6,19% powierzchni ogólnej gminy Skulsk t.j. 525 ha. Lasy państwowe zajmują powierzchnię 410,80 ha, w tym 401,90 ha stanowi powierzchnia zalesiona, użytki rolne 4,57 ha, a wody zajmują 4,33 ha. Średni wiek drzewostanu wynosi 50-70 lat. Lasy te są administrowane przez Nadleśnictwo Konin. Resztę stanowią lasy prywatne porożrzucane po terenie gminy.

Główne skupiska leśne znajdują się na terenach w pobliżu miejscowości Mniszki, Łuszczewo i Galiszewo, a także w okolicy Popielewa, Gawron i Buszkowa.

Na terenie lasów dominuje sosna zwyczajna, która stanowi 85% drzewostanu, a pozostałe najliczniej występujące gatunki to: brzoza, olsza, dąb, świerk.

W północnej części gminy leży największy kompleks leśny, stanowiący w przeważającej części przez typ siedliskowy boru mieszanego świeżego, z niewielkimi fragmentami lasu mieszanego świeżego, o dość zróżnicowanym drzewostanie, głównie II i IV klasy wiekowej, gdzie występuje sosna dąb, brzoza.

Zróżnicowane siedliskowo i wiekowo są niewielkie kompleksy położone na wysoczyźnie, pomiędzy Mielnicą Dużą, a Łuszczewem.

Wzdłuż Kanału Ślesińskiego oraz w obrębie jezior spotkać można siedliska łągu jesionowo-olszowego.

Gleby, na których znajdują się kompleksy leśne, to gleby piaszczyste bielcowe, bądź torfowe w okolicy terenów łąkowo-bagiennych.

Najbardziej predysponowane tereny do zalesienia, ze względu na niską jakość bonitacyjną gleb i położenie w większości w pobliżu istniejących kompleksów leśnych to okolice miejscowości Mniszki, Gawrony, Goplana, Mielnica Mała. Należą one do osób fizycznych.

3.5. Surowce naturalne

Na terenie gminy Skulsk występują złoża naturalne:

- „Mielnica Mała”- kopalinę złoża stanowią czwartorzędowe piaski o ,średnim punkcie piaszkowym 87,1% i zawartości pyłów mineralnych 2,2%. Średnia miąższość warstwy złożowej wynosi 6,8 m. Nadkład stanowi gleba i piaski zaglinione o średniej grubości 2,9 m. Wzrostisko ma 162,5 tys.m² i około 12 m wysokości; jest suche. Obecnie wyeksploatowane.
- „Mielnica”- kopalinę złoża stanowią czwartorzędowe piaski ze żwirem o średnim punkcie piaszkowym 53,1% i zawartości pyłów mineralnych 23%. Średnia miąższość warstwy złożowej wynosi 7,2 m. Nadkład grubości od 0,2 do 66 m stanowi gleba i piaski zaglinione. Powierzchnia wzrostiska 12 tys.m².
- „Gawrony”- kopalinę stanowią czwartorzędowe piaski, średnia miąższość 8,2 m, nadkład stanowi 01 m gleby.
- „Siedlimowo-Skulska Wieś”- udokumentowane zasoby torfu wynoszą 8694 tys.m³,a pozabilansowe 738,4 tys.m³.
- Złoże „Ościśłowo” – udokumentowane złoże węgla brunatnego, w części na terenie gminy Skulsk, w trakcie przygotowania formalno-prawnego do eksploatacji,
- Pole „Lenartowo”- udokumentowane wstępnie złoże węgla brunatnego, nie przewidywane do eksploatacji.

3.6. Szata roślinna

Szata roślinna jest odzwierciedleniem struktury użytkowania gruntów w gminie, zatem większość powierzchni zajmują tereny wykorzystywane rolniczo. Jednym z podstawowych elementów szaty

roślinnej są zbiorowiska roślinne, które funkcjonują w przyrodzie, jako bardzo ważne składniki ekosystemów i krajobrazów. Zbiorowiska roślinne wraz z florą tworzą szatę roślinną. Szata roślinna nie jest czymś trwałym i jej struktura i funkcjonowanie może być kształtowana przez siły natury, jak i przez człowieka.

Istotnym składnikiem szaty roślinnej są kompleksy łąkowo-bagienne, położone wzdłuż jezior: Gopła, Skulska Wieś, Skulskiego, Czartowskiego, rzeki Lisewki i Kanału Ślesińskiego. Występują tutaj gatunki roślin właściwe dla łąk podtapianych okresowo, wilgotnych. Ekosystemy mokradłowe występują również w obniżeniach terenowych.

Najbardziej wartościowe pod względem naturalności zbiorowisk roślinnych są obszary:

- łąki koło Borowy Łuszczewskiej,
- lasy, murawy i bagna na zachód od Łuszczewa,
- zabagniona rynna na południowy zachód od Łuszczewa,
- kompleks szuwarów nad Kanałem Ślesińskim na południe od Mielnicy Dużej,
- kompleks potorfi i łąk między jeziorami Skulskim i Czarotowem,
- rynna między Lisewem, a Przyłubiem.

Ważne miejsce szaty roślinnej zajmują parki podworskie w kompleksach pałacowo-parkowych. Występujący tam starodrzew urozmaica szatę roślinną i jest istotnym elementem krajobrazu.

3.7. Siedliska i ostoje zwierząt

Południkowe położenie jezior, szczególnie jeziora Gopło, na terenie gminy Skulsk powoduje, że ten teren stanowi łącznik pomiędzy dwoma położonymi równoleżnikowo, rozległymi obszarami dolin: doliny Noteci na północy i doliny Warty na południu. W tym obszarze wodnym gromadzi się wiele gatunków ptaków błotnych i wodnych, w tym zagrożonych w skali europejskiej. Na terenie Gopła i terenach przyległych gnieździ się kilka gatunków ptaków, które zostały wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Są to bąk, gągoł, kropiatka, bielik, wąsatka, bocian biały, błotniak łąkowy, zielonka.

Dolina Noteci stanowi naturalny korytarz ekologiczny, istotny dla szlaków wędrówek ptaków. Coroczne wędrówki gęsi, żurawi, czapli, kaczek, przez teren gminy Skulsk, obserwuje każdy mieszkaniec tej gminy.

Z listy ptaków globalnie zagrożonych, w nadgoplu odnotowano dwa gatunki wymienione w światowej Czerwonej Księdze: bocian biały i bielik oraz 21 gatunków zagrożonych w skali europejskiej.

Nad jeziorami skulskimi i Gopłem licznie bytuje zaskroniec zwyczajny, piżmak, szczur wędrowny, a na stawach w Mniszkach sporadycznie wydra. Na przestrzeni ostatnich lat wzrosła populacja kormoranów na jeziorach skulskich.

3.8. Klimat

Gmina Skulsk pod względem klimatycznym, wg podziału W. Okołowicza jest położona w obszarze Nizin Subregionu Środkowopolskiego.

Charakterystyczne cechy klimatu, to:

▪ średnia temperatura stycznia	-20 C
▪ średnia temperatura lipca	+ 18 0 C
▪ średnia temperatura roczna	+ 80 C
▪ opad roczny	450-500 mm

- czas trwania zimy 80-90 dni
- czas trwania lata 80-90 dni
- przeważający kierunek wiatru - zachodni

Obszar gminy charakteryzuje się przeciętnymi dla Polski warunkami termicznymi.

Nierównomierny od lat rozkład czasowy opadów atmosferycznych doprowadził do zachwiania równowagi pomiędzy spływem wód opadowych, a dopływem wód gruntowych oraz parowaniem. Efektem tych zaburzeń jest obniżenie się poziomu zwierciadła wody w zbiornikach wodnych oraz wysychanie małych i krótkich cieków.

Okres wegetacyjny trwa 220 dni, a zima termiczna ok. 80 dni.

Jezioro Gopło stanowi granicę między dwoma regionami, Wielkopolską od zachodu i Kujawami od wschodu. Na tym terenie obserwuje się zmagania klimatu oceanicznego od zachodu z klimatem kontynentalnym od wschodu.

3.9. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.9.1. Natura 2000

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody NATURA 2000, to spójna Europejska Sieć Ekologiczna, obejmująca:

- specjalne obszary ochrony (SOO) tworzone dla ochrony siedlisk naturalnych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- obszary specjalnej ochrony (OSO) tworzone dla ochrony siedlisk ptaków.

Natura 2000 jest systemem ochrony wybranych elementów przyrody na terenie całej Europy przyjętym przez państwa Unii Europejskiej. System ten uzupełnia istniejące już systemy ochrony przyrody w każdym z krajów UE i polega na wybraniu, według określonych kryteriów, obszarów w Europie do szczególnej ochrony.

Akty prawne wiążące kraje UE: Dyrektywa Habitatowa i Dyrektywa Ptasia stanowią podstawę kwalifikowania terenów zaliczanych do obszarów systemu Natura 2000.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Jezioro Gopło”

Powierzchnia: 13459,4 ha

Kod obszaru: **PLH 040007**

Obszar obejmuje jeziora: Gopło, Skulska Wieś, Skulskie, Czartowskie. Bogato rozwinięta linia brzegowa Gopła, a przy tym płaska, sprzyjają rozwojowi wilgotnych łąk i szuwarów. Zachowały się tu resztki lasów łęgowych i niewielkie powierzchnie lasów.

W okolicy jeziora Skulska Wieś od strony wschodniej jest więcej lasów, a w spektrum fitocenoz leśnych zauważalny jest duży udział borów sosnowych porastających wydmy obszary w rejonie Mniszek. Obszar ma w skali Wielkopolski duże znaczenie dla zachowania zbiorowisk łąkowych wykształconych na pokładach wapna łąkowego. Duże połacie zajmują łąki halofilne. Bytuje tu łącznie 7 gatunków z załącznika II Dyrektywy; utrzymują się bogate stanowiska lipiennika Loesela i staruduba łąkowego, a także przetacznika wczesnego- rośliny z Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. W szuwarach nadgoplańskich występują jedne z najbogatszych w Polsce stanowisk skołochloi trzcinowatej, wyznaczające jednocześnie południową granicę zasięgu. Obszar ma znaczenie dla zachowania populacji rzadkich bezkręgowców- występuje tu 5 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, a także stanowi ważną ostoję ptasią o randze europejskiej.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I, występujące na terenie obszaru Natura 2000:

- śródlądowe, słone łąki, pastwiska i szuwały,

- twardo wodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea'
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne,
- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae),
- murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis) – priorytetowe są tylko murawy ze stanowiskami storczyków,
- zmienno wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
- ziołorośla górskie (Adynostylion alliariae) i zioła nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- łąki selernicowe (Cnidion dubii),
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arhenatherion elatioris),
- torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea),
- torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis)
- górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Picetum i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne),
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe),
- łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Flicario-Ulmetum),
- ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae).

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Ostoja Nadgoplańska”

Powierzchnia: 9815,8 ha

Kod obszaru: **PLB 040004**

Obszar obejmuje jeziora: Gopło, Skulska Wieś, Skulskie, Czartowo. Strefa brzegów jezior porośnięta jest szerokim pasem trzcinowisk, a okolice jezior zajmują wilgotne łąki oraz pola uprawne. Obszar jest ważną ostoją ptaków ze względu na liczne stanowiska łągowe ptaków wodno-błotnych, stanowi też miejsce wypoczynku dla ptaków przelotnych.

Na terenie obszaru występują co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz inne niż ptaki zwierzęta chronione.

Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG:

- *Botaurus stellaris* (bąk)
- *Ixobrychus minutus* (bączek)
- *Ciconia ciconia* (bocian biały)
- *Anser albifrons* (gęś białoczelna)
- *Haliaeetus albicilla* (bielik)
- *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy)
- *Circus pygargus* (błotniak łąkowy)
- *Porzana porzana* (kropiatka)
- *Porzana parva* (zielonka)
- *Crex crex* (derkacz)
- *Grus grus* (żuraw)
- *Philomachus pugnax* (batalion)
- *Gallinago media* (dubelt)
- *Sterna hiundo* (rybitwa rzeczna)
- *Chlidonias niger* (rybitwa czarna)
- *Asio flammeus* (sowa błotna)
- *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny)
- *Dendrocopos medius* (dzięcioł średni)

- *Lullula arborea* (lerka)
- *Anthus campestris* (świergotek polny)
- *Luscinia svecica* (podróżniczek)
- *Sylvia nisoria* (jarzębatka)
- *Lanius collurio* (gąsiorek)
- *Emberiza hortulana* (ortolan)

Regularnie migrujące ptaki nie wymienione w Załączniku I :

- *Tachybaptus ruficollis* (perkoz)
- *Podiceps cristatus* (perkoz dwuczuby)
- *Podiceps grisegena* (perkoz rdzawoszyi)
- *Cygnus olor* (łabędź niemy)
- *Anser fabalis* (gęś zbożowa)
- *Anser anser* (gęgawa)
- *Anas repera* (krakwa)
- *Anas platyrhynchos* (krzyżówka)
- *Anas querquedula* (cyranka)
- *Anas clypeata* (płaskonos)
- *Aythya ferina* (głowienka)
- *Aythya fuligula* (czernica)
- *Accipiter nisus* (krogulec)
- *Accipiter gentili* (jastrząb)
- *Rallus aquaticus* (wodnik)
- *Gallinula chloropus* (kokoszka)
- *Fulica atra* (łyska)
- *Charadrius dubius* (sieweczka rzeczna)
- *Charadrius hiaticula* (sieweczka obrożna)
- *Vanellus vanellus* (czajka)
- *Gallinago Gallinago* (kszyk)
- *Limosa limosa* (rycyk)
- *Tringa tetanus* (krwawodziób)
- *Larus ridibundus* (śmieszka)
- *Larus canus* (mewa pospolita)
- *Locustella luscinioides* (brzęczka)
- *Acrocephalus schoenobaenus* (rokitniczka)
- *Acrocephalus scirpaceus* (trzcinniczek)
- *Acrocephalus arundinaceus* (trzciniak)
- *Panurus biarmicus* (wąsatka)
- *Lanius excubitor* (srokosz)
- *Emberiza schoeniclus* (potrzos)
- *Phalacrocorax carbo sinensis* (kormoran czarny)
- Geese (gęsi)

Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- *Lutra Lutra* (wydra)

Płazy i gady wymienione w Załączniku II :

- *Triturus cristatus* (traszka grzebieniasta)
- *Bombina orientalis* (kumak nizinny)

Ryby wymienione w Załączniku II :

- *Cobitis taenia* (koza)

Inne ważne gatunki zwierząt i roślin :

- Ssaki : *Plecotus auritus* (gacek brunatny)
- Płazy i gady : *Bufo bufo* (ropucha szara), *Bufo viridis* (ropucha zielona), *Hyla arborea* (rzekotka drzewna), *Pelobates fuscus* (grzebiuszka ziemna), *Rana arvalis* (żaba moczarowa), *Rana esculenta* (żaba wodna), *Rana lessonae* (żaba jeziorowa), *Rana ridibunda* (żaba śmieszka), *Rana temporaria* (żaba trawna).
- Ryby : *Leucaspis delineatus* (słonecznica), *Rhodeus sericeus* (różanka), *Silurus glanis* (sum europejski).
- Rośliny: *Asarum europaeum* (kopytnik pospolity), *Convallaria majalis* (konwalia majowa), *Dactylorhiza majalis* (kukułka szerokolistna), *Dianthus superbus* (Goździk pyszny), *Epipactis helleborine* (kruszyk szerokolistny), *Frangula alnus* (kruszyna pospolita), *Galium odoratum* (przytulia wonna), *Gentianella uliginosa* (goryczuszka błotna), *Helichrysum arenarium* (kocanki piaskowe), *Hepatica nobilis* (przylaszczka pospolita), *Polypodium vulgare* (grązel żółty), *Pulsatilla pratensis* (sasanka łąkowa), *Viburnum opulus* (kalian koralowa), *Matteuccia struthiopteris* (pióropusznik strusi).

3.9.2. Rezerваты przyrody

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu zarządzeniem nr 3/09 z dnia 27 marca 2009 roku zlikwidował rezerwat przyrody „Nadgoplański Park Tysiąclecia” w województwie wielkopolskim.

Obecnie na terenie gminy Skulsk nie ma rezerwatów.

3.9.3. Park krajobrazowy

Wojewoda Wielkopolski rozporządzeniem nr 2/09 z dnia 08 maja 2009 utworzył na terenie gminy Skulsk park krajobrazowy „Nadgoplański Park Tysiąclecia”, obejmujący obszar o powierzchni 3074,59 ha.

Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku należy:

1. zachowanie i popularyzacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju,
2. zachowanie miejsc lęgowych ptaków, szczególnie populacji ptaków wodnych i błotnych,
3. zachowanie siedlisk wykorzystywanych przez ptaki przelotne oraz zimujące,
4. zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych,
5. zachowanie naturalnie ukształtowanego krajobrazu polodowcowego.

Na terenie Parku wprowadza się następujące zakazy:

6. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U Nr 199, poz. 1227 ze zmianami.),
7. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, Legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
8. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
9. pozyskiwania do celów gospodarczych skał w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu
10. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub

- przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
11. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej,
 12. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej; zakaz nie dotyczy budowy nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej,
 13. likwidowania, zasypywania, i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
 14. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
 15. prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
 16. utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
 17. organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
 18. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych; zakaz nie dotyczy szlaków żeglownych w rozumieniu ustawy z dnia 21 grudnia 2000 roku o żegludze śródlądowej.

3.9.4. Goplańsko – Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje wschodnią część gminy:

- dolinę Kanału Ślesińskiego oraz jezioro Gopło,
- miejscowości: Skulsk, Lisewo, Gawrony, Gopłana, Celinowo, Mielnica, Łuszczewo, Mniszki, Pilich oraz część Skulskiej Wsi,
- ciąg jezior: Czartowo, Skulskie, Skulska Wieś .

Krajobraz tego obszaru, to mozaika lasów mieszanych, łąk, pól uprawnych i jezior. Bogato rozwinięta linia brzegowa Gopła ,liczne wysepki i płaskie brzegi sprzyjają rozwojowi rozległych szuwarów, łąk i wilgotnych lasów łęgowych, które są najcenniejszym elementem szaty roślinnej.

Część tego obszaru chronionego krajobrazu pokrywa się z terenami Parku Krajobrazowego Nadgoplański Park Tysiąclecia oraz obszarami Natura 2000.

3.9.5 Pomniki przyrody

Za pomniki przyrody można uznać pojedyncze twory przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej, czy krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi ich spośród innych tworów przyrody.

Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody, może go też ustanowić rada gminy.

Na terenie gminy Skulsk nie zarejestrowano pomników przyrody.

3.9.6 Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania bioróżnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, starorzecza, stanowiska roślin i zwierząt itp.

Powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych przyrodniczo.

Ustanawianie użytków ekologicznych, do końca czerwca 2009 roku, stanowiło kompetencję

województwa, a obecnie rady gminy.

Na terenie gminy Skulsk nie ma ustanowionych użytków ekologicznych (co wynika ze struktury użytkowania gruntów w gm. Skulsk wg stanu na dzień 01.01.2011 rok).

Proponuje się ustanowić użytki ekologiczne :

- potorfia koło Łuszczewa – wydłużony w kierunku północ – południe kompleks licznych dołów potorfowych, wypełnionych wodą oraz sąsiadujące tereny zabagnione na północny – wschód od Łuszczewa. Dominuje tu roślinność terenów podmokłych oraz roślinność wodna w dołach potorfowych.
- Potorfia koło Galiszewa – kompleks potorfi zalanych wodą i otaczających ich terenów podmokłych odwadnianych ciekami uchodzącym do Gopła w sąsiedztwie Mielnicy Dużej. Na całym obszarze dominuje roślinność typowa dla terenów hydrogenicznych.
- Torfowiska i łąki koło Galiszewa – duży kompleks łąkowo – pastwiskowy o zróżnicowanych warunkach wilgotnościowych, zlokalizowany na zachodnim brzegu jeziora Gopło, na wschód od wsi Galiszewo. Towarzyszą mu przybrzeżne szuwały, zarośla wierzbowe i niewielkie laski olszowe.
- Uroczysko Mielnica Duża – podmokłe zagłębienie terenu w sąsiedztwie wsi z drobnymi zbiornikami wodnymi w bliskim sąsiedztwie brzegu Gopła.
- Uroczysko Przewóz – teren podmokły z kilkoma oczkami wodnymi w części wschodniej, leżący nad Kanałem Ślesińskim, na zachód od Przewozu.
- Uroczysko Mniszki – położone na południowo – wschodnim brzegu jez. Skulska Wieś, od brzegu jeziora do ścieżki biegnącej skrajem szuwarów ze Skulska w kierunku północnym.
- Potorfia w Lisewie – kompleks potorfi i łąk między jeziorem Czartowo i jeziorem Skulskim oraz zabagniona rynna między Lisewem, a Przyłubiem.
- Brzeg jeziora Czartowo – proponowany użytek stanowi wschodni, wysoki brzeg jeziora’ poczynając z północy od polnej drożki dochodzącej do ostatnich zabudowań kolonii Lisewo, a kończąc na południowym brzegu jeziora.
- Ciąg ekologiczny w dolinie Kanału Ślesińskiego – proponowany użytek stanowi teren od mostu w Koszewie w kierunku południowym, z włączeniem jeziora Czarne w Gawronach, jego całą niecką i skarpami.

3.9.7. Powiązania przyrodnicze

Jeziora Gopło, Skulskie i Skulska Wieś wraz z całym parkiem krajobrazowym Nadgoplański Park Tysiąclecia, są częścią Obszaru Powidzko-Goplańskiego (12 M) – pełniącego funkcje biocentrum i strefy buforowej oraz obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym w ramach sieci ECONET – Polska, który wraz z Doliną Środkowej Warty (19 M) stanowi jeden z najistotniejszych jej elementów w niżowej części kraju. Obszar ten zapewnia przestrzenną i ekologiczną łączność pomiędzy zlewniami dwóch największych rzek polski – Wisły i Odry. Gwarantuje to zachowanie spójnej przestrzennej struktury obszarów najmniej przekształconych pod względem przyrodniczym zarówno na poziomie regionalnym jak i międzynarodowym.

3.9.8 Gleby chronione

Na terenie gminy Skulsk, gleby o najwyższej wartości dla produkcji rolnej, położone są w zachodniej części gminy. Są to najczęściej gleby klas III i IV, bielcowe i brunatne, a w obniżeniach terenu i w sąsiedztwie cieków wodnych również czarne ziemie. Zaliczane one są do 2 i 4 kompleksu rolniczej przydatności gleb. Położone w większości w miejscowościach: Buszkowo Wieś, Buszkowo Parcele, Dzierżysław, Rakowo, Paniewo, Czartowo, Czartówek, Celinowo.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Zarys historii gminy

Wieś Skulsk (Skólsko) po raz pierwszy wzmiankowana była w dokumencie z 1249 r., kiedy została nadana zakonowi norbertanek ze Strzelna. Zakon sprzedał wieś około 1315r., a w 1384r. Skulsk, już jako posiadłość królewska, otrzymał prawa miejskie. W połowie XVII w. Miasto zostało doszczętnie zniszczone przez Szwedów, a w 1870r. w wyniku represji po powstaniu styczniowym pozbawiono je praw miejskich. W pierwszej połowie XIX w. Skulsk stał się znanym dość szeroko ośrodkiem produkcji obrazów religijnych. W latach 1818-1825 czynnych było w mieście około 10 warsztatów malarskich. Od tego powstał przydomek „obraźnik”, „ochweśnik”. W celu wyłącznego porozumiewania się ze sobą, mieszkańcy Skulska używali specjalnej gwary, tj. tzw. obraźnickiej (kmina Ochweśnicka). Żargon liczył ponad 700 słów i tworzyły go wyrażenia zapożyczone z polskiego żargonu złodziejskiego, ruskich żargonów dziadowskich, a także wyrazy pochodzenia niemieckiego, ruskiego, greckiego i łacińskiego (np. chłopiec -skiciok, włosy -kundlasy, kura -drapicha, jeść-troić, spać -kimać). Żargon ten przyswoili sobie później również handlarze ze Ślesina.

Lata 1918-1939 czyli tak zwany okres międzywojenny był pomyślny dla rozwoju miasta. Skulsk należał wtedy do powiatu słupeckiego w województwie łódzkim. Dzięki rozwijającym się jarmarkom, wzrosły dochody miasta z opłat targowych. Wybrukowano wszystkie ulice, założono chodniki, środek miasta skanalizowano, zakupiono plac pod targowicę, częściowo wykończono remizę strażacką, zadrzewiono ulice i groble, wybudowano groblę i podbudowano szosy do Ślesina i Krzywego Kolana oraz do Mielnicy Dużej, rozpoczęto budowę szkoły w Skulsku, dzięki czemu Skulsk stał się jednym z ładniejszych miasteczek województwa. Rozpoczęto budowę kanału Warta-Gopło.

Przed agresją hitlerowską na Polskę teren osady Skulsk liczył około 5600 osób, z czego 185 Żydów, 160 Niemców. Dnia 8 września zostały wysadzone mosty, zaś 13 września wkroczyły do Skulska pierwsze oddziały wojsk niemieckich. Rozpoczęły się wysiedlenia, wszystkie majątki oraz większe gospodarstwa zostały zasiedlone przez obywateli niemieckich. Podobnie jak w całym kraju, również w gminie Skulsk toczyła się ofiarna walka z okupantem.

Wyzwolenie Skulska nastąpiło 21 stycznia 1945 roku przez wojska radzieckie wspólnie z wojskiem polskim. Po 1945 roku powstały organa władzy, których głównym zadaniem było zapewnienie bezpieczeństwa i porządku oraz czuwanie nad sprawiedliwym podziałem żywności. Sektor prywatny został zastąpiony handlem spółdzielczym.

Lata dziewięćdziesiąte przyniosły kolejne zmiany. Po 1989 r. nastąpił upadek dotychczas istniejącego systemu państwa. Na podstawie ustawy z dnia 8.III.1990 r. o samorządzie terytorialnym oraz na podstawie prawa wyborczego, odbyły się wybory do tych samorządów. Istotą samorządu terytorialnego jest oddanie w ręce lokalnej społeczności zarządu na danym terenie. Jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. W roku 1999 w wyniku reformy administracyjnej kraju zmieniła się przynależność gminy Skulsk z województwa konińskiego do powiatu konińskiego, w województwie wielkopolskim.

Gmina Skulsk posiada własny herb. W przeszłości herbem Skulska był orzeł mazowiecki. Znakiem Piastów mazowieckich był biały orzeł na czerwonym polu, bez korony. Motyw orła w symbolice władców piastowskich pojawił się w początkach XIII w.

Aktualny herb gminy Skulsk został nadany uchwałą Rady Gminy Skulsk z dnia 26 czerwca 1997 roku, na podstawie art. 18 ust.2, pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym. Przedstawia on Matkę Boską Bolesną Skulską, trzymającą na kolanach Jezusa zdjętego z krzyża. W tle ułożona sosna, po bokach dwa skomlące psy.

4.2. Obiekty zabytkowe

DZIERŻYSŁAW

1. KAPLICZKA – św. Jan na słupie, drewn, k. XVIII.

GALISZEWO

2. ZESPÓŁ DWORSKI,
Rej. Zab: A- 453/194 z 2 kwietnia 1991 roku
 - a. dwór, mur., 2 poł. XIX, remont 1987,
 - b. brama, mur. 2 poł. XIX, remont 1987,
 - c. park krajobrazowy, poł. XIX.

GAWRONY

3. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny

KOBYŁANKI

4. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny

LISEWO

5. ZESPÓŁ PAŁACOWY
Rej. Zab. A- 413/155 z 10 stycznia 1989 r.
 - a. pałac, ob. Hotel i restauracja, mur, 2 poł. XIX, remont 2005-2007,
 - b. kostnica, ob. Magazyn, wł. RSP Celinowo, mur. XIX/XX,
 - c. park krajobrazowy, wł. UG, RSP Celinowo, 2 poł. XIX,
 - d. spichlerz, mur. 1832-1860.

ŁUSZCZEWO

6. POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU PAŁACOWEGO (pałac przebud. ok. 1970)
 - a. kapliczka, wł. UG, mur. 2 poł. XIX,
 - b. park krajobrazowy, 2 poł. XIX,
Rej. Zab. A-469/210 z 07 lutego 1992 r.
 - c. dom pracowników folwarcznych, mur. XIX/XX,
 - d. stajnia, mur. 2 poł. XIX.

MNISZKI

7. ZESPÓŁ DWORSKI,
Rej. Zab. A- 359/101 z 10 sierpnia 1984 r.
 - a. dwór, mur. Ok. 1880, remont 1984-1986,
 - b. park krajobrazowy, 2 poł. XIX

POPIELEWO

8. KAPLICZKA – św. Antoni na słupie, drewn. K. XVIII.
9. KAPLICZKA, mur. 1946.
10. POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU DWORSKIEGO (dwór rozebr. 1984 r) wł.UG
 - a. kapliczka, mur.k, 1946.
 - b. park krajobrazowy, poł. XIX,
 - c. obora. mur. 2 poł. XIX.

SKULSK

11. UKŁAD URBANISTYCZNY, XIV-XIX
Rej. Zab. A-456/197 z 18 kwietnia 1991 r.
12. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR.P.W. NARODZENIA NMP:
 - a. kościół mur. 1810-1815 (z wykorzystaniem murów wcześniejszego z 1384 r., spalonego 1785),dobud. przęsła, wieży i zakrystii 1881-1890,remont 1983-1984,
Rej. Zab. A- 386/128 z 2 września 1985 r.
 - b. ogrodzenie, mur.- kam.,k. XIX,
 - c. plebania, ul. Kościelna nr 41, mur. k. XIX, remont i cz. przebud. 1983,
Rej. Zab. A- 386/128 z 2 września 1985 r.
 - d. organistówka, ul. Kościelna nr 30, mur. 2 poł. XIX, remont 1968.
13. ZESPÓŁ CMENTARZA PAR. RZYMSKOKATOLICKIGO
 - a. cmentarz, 2 poł. XIX, czynny
 - b. grobowiec rodziny Mittelstaedtów, mur, k. XIX,
 - c. grobowiec Władysława Przyłubskiego, mur. K. XIX.
14. CMENTARZ ŻYDOWSKI, nieczynny.
15. REMIZA STRAŻACKA, ul. Włocławska, mur. 1910-1913,bud. Dzikowski, przedłużona 1950.

Ul.Konińska

16. DOM Nr 1, mur,k. XIX,
17. DOM Nr 8/8a, mur.k. XIX,
18. DOM Nr 10, mur. 1934,
19. DOM Nr 13, mur, ok.1930,
20. DOM Nr 17, mur. ok 1920
21. DOM Nr 18, mur. ok. 2 poł. XIX,
22. DOM Nr 19, mur. k. XIX, rozb 1918,
23. DOM Nr 23, mur. 1921,
24. DOM Nr 25, mur. ok. 1934,
25. DOM Nr 29, mur. ok. 1930,
26. DOM Nr 29, mur. 1926, rozb.1946,
27. 27. DOM Nr 38, mur. ok. 1915,
28. DOM Nr 39, mur. k. XIX,cz. przebud.ok.1930,
29. DOM Nr 40, mur. k. XIX.

Ul. Piaski

30. DOM Nr 1, mur. ok. 1880,
31. DOM Nr 4, mur. ok. poł. XIX,
32. DOM Nr 6, mur. k.XIX,cz.przeb. 1940.

Ul. Targowa

33. DOM Nr 2, mur. ok. 1870.

Ul. Włocławska

- 34. DOM Nr 2, mur. ok.k. XIX,przebud. ok. 1915,
- 35. DOM Nr 3, mur. 2 poł. XIX, remont 1927,
- 36. DOM Nr 6, mur. ok. 1915,
- 37. DOM Nr 7/9, mur. 2 poł. XIX, przebud. ok. 1930,
- 38. DOM Nr 8, mur. ok. 1890,
- 39. DOM Nr10, mur. ok. 1890,
- 40. DOM Nr 45, mur. 1890.
- 41. KUŹNIA, ul. Piaski nr 31,mur. 1937,
- 42. WIATRAK KOŹLAK, ul. Konińska nr 36,drewn. 1 poł. XIX.

WANDOWO

- 43. KAPLICZKA, mur.-żel, ok. 1950
- 44. KAPLICZKA, mur. 1955,
- 45. SZKOŁA, mur. Pocz. XX, rozb, 1998
- 46. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny.

WARZYMOWO

- 47. UKŁAD PRZESTRZENNY
Obejmujący kościół fil., zespół dworski Adolfowo i dwór Antonowo
Rej. Zab.: A-457/198 z 18 kwietnia 1991 r.
- 48. KOŚCIÓŁ PAR. P. W. ŚW. STANISŁAWA BM, ob. Fil. Mur. XV,
Przebud. XVIII, remont 1973 - 1975
Rej. Zab.: A- 355/196 z 02 kwietnia 1991 r.
- 49. KAPLICZKA, mur. XIX/XX, remont 1998,
- 50. ZESPÓŁ DWORSKI (d. folwark Adolfowo),
a. dwór, ob. nie użytkowany,mur.ok. 1926,
Rej. Zab. A- 454/195 z 02 kwietnia 1991 r.
b. stodoła ,mur.,ok. 1926
- 51. DWÓR, ob. dom nr 4 (d. folwark Antonowo),
mur.ok.poł. XIX, remont 1986 -1988.
Rej. Zab.: A- 393/135 z 29 grudnia 1986 r.

4.3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

4.3.1. Ochrona układu urbanistycznego Skulska i historyczno-przestrzennego Warzymowa

W obrębie strefy ochrony konserwatorskiej układów urbanistycznych nakazuje się:

- zachowanie historycznego rozplanowania,
- zachowanie historycznej linii zabudowy,
- zachowanie historycznej parcelacji z dopuszczeniem uzasadnionych zmian,
- zachowanie zabytkowej zabudowy, tj. obiektów wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków wsi,
- zachowanie zabytkowej zieleni,

- zharmonizowanie nowych obiektów z zabytkowym otoczeniem w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej,
- zharmonizowanie nawierzchni ulic, placów i chodników z zabytkowym sąsiedztwem,
- zharmonizowanie usytuowania, skali i formy wyposażenia ulic z elementami historycznymi,
- podporządkowanie usytuowania, skali i formy reklam artykulacji architektonicznej obiektów.

Wszelkie prace planowane na obszarze strefy ochrony konserwatorskiej wymagają uzyskania pozytywnej opinii służb ochrony zabytków. Dotyczy to w szczególności takich działań jak:

- rozbiórka obiektu ,
- budowa nowych obiektów,
- przebudowa i remont obiektów,
- budowa ulic, placów i chodników,
- budowa i modernizacja sieci infrastruktury technicznej z przyłączami,
- budowa wyposażenia ulic i placów,
- wycinki i nasadzenia,,
- montaż i demontaż reklam,
- kolorystyka elewacji zewnętrznych,
- podziały i scalenia nieruchomości,
- zmiany sposobu użytkowania.

4.3.2. Ochrona zespołów pałacowo – parkowych wpisanych do rejestru zabytków lub podlegających ochronie konserwatorskiej oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Z uwagi na położenie tych zabytków w strefie ochrony konserwatorskiej i w strefie występowania nawarstwień kulturowych wymaga się dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub w bliskim jej sąsiedztwie, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne wydanym przez odpowiednie służby konserwatorski przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

4.3.3. Ochrona cmentarzy

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz w jego najbliższym otoczeniu. Dla cmentarza czynnego (Skulsk) szerokość zewnętrznej strefy ochronnej równa jest szerokości strefy ochrony sanitarnej. Dla nieczynnych cmentarzy postuluj się przyjęcie zewnętrznej strefy ochronnej o szerokości ok. 10 m wokół granic.

W granicach cmentarza obowiązuje zachowanie:

- historycznej parcelacji,
- historycznego rozplanowania,
- zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodu,
- zabytkowej zieleni.

Postuluj się wyłączenie spod zabudowy zewnętrznych stref ochronnych cmentarzy.

4.3.4. Ochrona obiektów budowlanych (mieszkalnych, gospodarczych, przemysłowych i kapliczek)

Ochrona obejmuje obiekt wraz z jego najbliższym otoczeniem. Postuluj się zachowanie zabytkowej formy architektonicznej oraz podporządkowanie niezbędnych zmian budynkowi istniejącemu w zakresie skali i formy.

Wszelkie zmiany planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz ich najbliższym otoczeniu (m.in. prace budowlane, pielęgnacja zieleni, prace ziemne, zmiany sposobu użytkowania, podziały geodezyjne) wymagają:

- pozwolenia Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie działającego z upoważnienia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków,
- opinii Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie - w odniesieniu do pozostałych obiektów i obszarów.

Zasady kształtowania nowej zabudowy:

- ochrona istniejących układów wiejskich oraz zespołów sakralnych i zespołów parkowo-dworskich,
- ochrona obiektów zabytkowych oraz innych charakterystycznych elementów architektury wiejskiej, takich jak: przydrożne kapliczki, krzyże, aleje drzew itp.
- zachowanie ciągłości i różnorodności form dziedzictwa wiejskiego, szczególnie charakterystycznych detali, takich jak: gzymsy, okapy, formy dachów,
- przekształcanie istniejącej zabudowy, najczęściej „ulicówki”, w zwarte układy i zespoły, poprzez zabudowę plombową oraz powiększanie terenów na głębokość większą niż 50 – 70 m od głównych tras komunikacyjnych,
- porządkowanie przestrzeni publicznych, takich jak place, parki, zieleńce, boiska oraz tworzenie miejsc integracji społecznej,
- eksponowanie elementów kompozycji urbanistycznej, takich jak: dominanty przestrzenne, osie widokowe, charakterystyczne formy terenowe, zieleń urządzona przydrożna i śródpolna.

4.4. Strefy ochrony zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych

Wiedza na temat wszystkich stanowisk archeologicznych na terenie gminy nie jest pełna. Informacje dotyczące stanowisk archeologicznych pochodzą z lat 80. i 90. XX w., stąd niezbędna jest weryfikacja posiadanych informacji o istniejących zasobach archeologicznych.

Zabytki archeologiczne, a także wiedza jaką można uzyskać z analizy stanowiska, w którym są zachowane, są narażone na bezpowrotną utratę podczas przeprowadzania prac ziemnych.

Z tego względu, dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego – na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, a także w strefie ochrony konserwatorskiej obiektów zabytkowych i w strefie występowania nawarstwień kulturowych – podczas realizacji inwestycji związanych z robotami ziemnymi wymagane jest, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, przeprowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne wydanym przez właściwy organ ochrony zabytków.

W przypadku planowania szerokopłaszczyznowych prac ziemnych (m.in. dla hal produkcyjnych, dróg, eksploatacji złóż itp.) wymagane jest przeprowadzenie rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondazowych umożliwiających ustalenie ilości stanowisk oraz powierzchni i głębokości zalegania obiektów archeologicznych będących w kolizji z planowaną inwestycją.

W oparciu zatwierdzone sprawozdanie z badań archeologicznych, na wytypowanych stanowiskach archeologicznych przeprowadza się ratownicze badania wykopaliskowe, poprzedzające rozpoczęcie prac budowlanych.

Zewidencjonowane stanowiska archeologiczne na terenie gminy Skulsk, wyznaczone na podstawie aktualnych danych, grupują się wzdłuż jezior skulskich, miejscowości : Popielewo, Mielnica Duża i Łuszczewo i podlegają wraz ze strefami ich występowania ochronie konserwatorskiej.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi,

wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Koninie, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

W zakresie układów urbanistycznych, zespołów pałacowo-parkowych oraz zamkowych, wpisanych do rejestru zabytków lub podlegających ochronie konserwatorskiej oraz obiektów wpisanych do rejestrów zabytków:

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub w bliskim jej sąsiedztwie, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

W zakresie inwestycji związanych z szeroko płaszczyznowymi pracami ziemnymi (m.in. kopalnie, odkrywki, eksploatacja złóż, drogi, hale przemysłowe:

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się w obrębie szerokopłaszczyznowego zadania inwestycyjnego, obowiązek przeprowadzenia:

- rozpoznawczych badań powierzchniowo – sondażowych,
- ratowniczych badań wykopaliskowych, wyprzedzających inwestycję na wytypowanych stanowiskach archeologicznych,
- badań archeologicznych na nowych obiektach archeologicznych,

Wszystkie prace archeologiczne muszą być uzgodnione pozwoleniem WUOZ w Poznaniu – Delegatura w Koninie, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

5. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców

5.1. Sfera społeczna

5.1.1 Struktura społeczno – demograficzna

Procesy demograficzne wiążą się ściśle z wieloma dziedzinami życia gminy. Wpływają na sytuację w dziedzinie szkolnictwa, rynku pracy, warunków mieszkaniowych, pomocy społecznej, infrastruktury technicznej oraz kształtują rozmiary i kierunki inwestycji niezbędnych do zaspokojenie oczekiwań mieszkańców.

Analiza zmian demograficznych, źródeł utrzymania, aktywności zawodowej, bezrobocia, wykształcenia, stanowi podstawę, na której można budować koncepcję rozwoju gminy.

5.1.2 Statystyka ludności

Tabela 5. Mieszkańcy gminy według wieku i płci (lata 2009 – 2010)

Rok		2009		2010		
Ludność ogółem :		6310		6311		
Kategorie wiekowe	Ogół.	kobiety	mężczyźni	Ogół.	kobiety	mężczyźni
0 – 2 lat	239	114	125	242	117	125
3 – 6 lat	282	131	151	294	136	158
7 – 15 lat	698	322	376	681	316	365

16 – 18 lat	299	151	148	265	132	133
Mężczyźni 19 – 65 lat	2079		2079	2096		2096
Kobiety 19 - 60 lat	1789	1789		1801	1801	
Mężczyźni >65	301		301	303		303
Kobiety >60	623	623		629	629	

Źródło: dane gminy Skulsk

Tabela 6. Liczba urodzeń żywych i zgonów oraz przyrost naturalny (2005 – 2010)

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2005	70	66	4
2006	83	63	20
2007	67	57	10
2008	86	59	27
2009	78	73	5
2010	80	68	12

Źródło: dane gminy Skulsk

Tabela 7. Liczba mieszkańców w latach 2005 – 2010

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba mieszkańców	6145	6228	6257	6254	6142	6302

Źródło: dane gminy Skulsk

Tabela 8. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy w latach 2008 – 2010

L.p.	Miejscowości	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
1	Buszkowo	109	103	107
2	Buszkowo Parcele	250	244	250
3	Celinowo	215	213	221
4	Czartowo	128	126	127
5	Czartówek	63	60	63
6	Dąb	83	79	83
7	Dzierżysław	113	106	107
8	Galiszewo	151	145	145
9	Gawrony	126	130	133
10	Goplana	86	83	91
11	Kobylanki	150	152	154
12	Kolonia Warzymowska	121	113	115
13	Koszewo	57	59	60
14	Lisewo	370	368	377
15	Lisewo Parcele	198	193	193
16	Łuszczewo	462	455	463
17	Mielnica Duża	235	225	238
18	Mielnica Mała	47	46	47
19	Mniszki	152	147	156
20	Nowa Wieś	80	80	81
21	Paniewo	112	108	111

22	Piastowo	72	67	67
23	Pilich	83	83	85
24	Popielewo I	85	80	80
25	Popielewo II	114	104	100
26	Przyłubie	273	270	277
27	Radwańczewo	87	90	92
28	Rakowo	185	179	186
29	Skulsk	1495	1464	1502
30	Skulska Wieś	223	215	230
31	Starostwo	52	49	50
32	Wandowo	39	40	41
33	Warzymowo	4	4	5
34	Włodzimiera	63	63	63
35	Zalesie	23	21	22
36	Zygmuntowo	175	178	180
Razem		6254	6142	6302

Źródło: dane gminy Skulsk

Analiza danych, zawartych w wyżej przedstawionych tabelach, pozwala na wysnucie następujących stwierdzeń:

- Ilość mieszkańców na terenie gminy Skulsk ulega nieznacznym wahaniom i jest raczej ustabilizowana w dłuższym okresie czasu,
- Ilość mieszkańców w poszczególnych miejscowościach terenu gminy jest dość stabilna,
- następuje coroczny przyrost naturalny w granicach 4 – 27 osób rocznie za lata 2005 – 2010
- mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowią 61,72 %, w wieku przedprodukcyjnym 23,48 %, a w wieku poprodukcyjnym 14,80 %,
- liczba kobiet i mężczyzn w wieku 16 – 18 lat jest zbliżona, podobnie, jak w przedziale wiekowym 19 – 60 lat, co daje podstawę do stabilizowania związków, skutkujących prokreacją i przyrostem naturalnym,
- wiodącymi miejscowościami, na terenie gminy, ze względu na najliczniejsze osadnictwo są: Skulsk, Łuszczewo i Lisewo.

5.1.3. Bezrobocie

Tabela 9. Bezrobotni w gminie Skulsk (2003 – 2010)

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba bezrobotnych ogółem	698	693	676	623	502	380	439	466
Liczba bezrobotnych kobiet	361	359	341	350	316	232	245	260
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	89	95	59	41	31	51	47	35
Bezrobotni absolwenci	36							
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki			31	32	28	20	38	35

B e z r o b o t n i w e d ł u g	wiek	15-17	0	0	0	0	0	0	0	0
		18-24	265	254	243	196	139	120	137	149
		25-34	225	230	224	213	188	128	143	169
		35-44	110	98	101	91	79	64	77	64
		45-54	88	95	90	100	71	50	63	55
		55-59	8	14	16	19	20	13	14	22
		60 i więcej	2	2	2	4	5	5	5	7
	wykształcenie	wyższe	18	11	12	20	13	20	16	25
		policealne i śr zaw.	118	122	124	105	94	64	91	113
		LO	34	35	37	52	43	41	44	48
		zawodowe	288	287	262	224	176	108	146	140
		podstawowe	240	238	241	222	176	147	142	140
	czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	32	26	50	45	26	64	53	47
		1-3	64	84	75	67	81	120	104	81
		3-6	84	91	95	90	85	59	88	91
		6-12	92	100	75	96	65	49	65	80
		12-24	141	106	118	82	66	30	73	92
		pow. 24	285	286	263	243	179	58	56	75

Źródło: PUP w Koninie

5.2. Usługi publiczne

5.2.1. Placówki samorządowe w zakresie oświaty

Na terenie gminy bazę oświatową tworzą:

- Gimnazjum w Skulsku, ul. Konińska 39

Lewa strona budynku na wszystkich piętrach, sala gimnastyczna i kotłownia (wspólne ogrzewanie, ale odpowiedzialność ponosi gimnazjum), wspólne użytkowanie boiska ze szkołą podstawową.

Oddziałów 10, klas 10.

Ilość uczniów 220.

- Szkoła Podstawowa w Skulsku, ul. Konińska 39.

Prawa strona budynku na wszystkich piętrach, sala gimnastyczna, wspólne użytkowanie boiska sportowego z gimnazjum.

Oddziałów 14, klas 14.

Ilość uczniów 312 + 33 wychowanków klasy „O”

Filie Szkoły Podstawowej w Skulsku

- Filia w Buszkowie, Buszkowo 51

Budynek wolnostojący, piętrowy, w tym mieszkanie dla pracownika, mała sala gimnastyczna, kotłownia, budynek gospodarczy, rozległe boisko szkolne.

Oddziałów 3, klas 6.

Ilość uczniów 35 + 4 wychowanków klasy „O”.

- Filia w Łuszczewie, Łuszczewo 97
Budynek piętrowy, w nim sala gimnastyczna, całość do remontu. Kotłownia nie wydzielona. Planowana likwidacja szkoły. W budynku dwa mieszkania.
Oddziałów 2, klas 4.
Ilość uczniów 14 + 7 wychowanków klasy „O”.
- Filia w Zygmuntowie, Zygmuntowo 35.
Budynek piętrowy z małą, dobudowaną salą gimnastyczną. W budynku, na piętrze dwa mieszkania i nie ma izb lekcyjnych. Dodatkowy budynek, w którym są mieszkania osób nie związanych z oświatą. Kotłownia wewnątrz budynku. Planuje się likwidację szkoły.
Oddziałów 2, klas 4.
Ilość uczniów 15 + 7 wychowanków klasy „O”.
- Szkoła Podstawowa w Wandowie, Wandowo 3.
Budynek piętrowy. Stara część szkoły adaptowana na salę gimnastyczną. Dodatkowy budynek, w którym są mieszkania osób nie związanych z oświatą. Kotłownia wewnątrz budynku.
Oddziałów 7, klas 7.
Ilość uczniów 73 + 22 wychowanków klasy „O”.
Klasa oznacza grupę wiekową razem uczącą się, a nie izbę lekcyjną.
Istniejąca baza oświatowa w pełni zabezpiecza potrzeby w zakresie kształcenia podstawowego.
- Przedszkole Gminne, ul. Sikorskiego 5 w Skulsku
Budynek parterowy, kotłownia nie wydzielona, wspólna. Funkcjonuje od godz. 7³⁰ do godz. 12³⁰ z wyżywieniem.
Dzieci 85, ponad normę powierzchni.
Planuje się otworzenie oddziałów przedszkola w miejscu likwidowanych szkół.

5.2.2. Opieka zdrowotna

Podstawowe świadczenia zdrowotne realizowane są w budynku gminnym, po byłym ośrodku zdrowia, przez :

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skulsku, ul Sikorskiego 5 Orest Sudczak,
- Prywatny Gabinet Lekarski w Skulsku, ul.Sikorskiego 5 Jarosław Pilarski

dla około 90 % mieszkańców gminy., w ramach umowy z NFOZ. Pozostali mieszkańcy korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej poza terenem gminy.

Na terenie gminy brakuje specjalistów i mieszkańcy zmuszeni są jeździć do Konina oddalonego o 36 km.

5.2.3. Placówki upowszechniania kultury

Biblioteka publiczna – zlokalizowana jest w budynku administracji samorządowej, przy ul. Skorskiego w Skulsku. Posiada w księgozbiorze 21.588 woluminów i 1.136 czytelników.

W 2010 roku wypożyczono 17.741 książek. Czytelnicтво wynosi 18,3 %, wobec średniej powiatu 13,8 %. Na 2011 rok, na zakup książek, zaplanowano kwotę 1150 zł z budżetu gminy oraz dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego kwotę 3066 zł.

Jest to jedyna biblioteka na terenie gminy i nie posiada ona punktów bibliotecznych.

Gminny Ośrodek Kultury – z siedzibą w Mielnicy Dużej, funkcjonuje od 1987 roku. Oferuje mieszkańcom gminy imprezy okolicznościowe i rocznicowe, rozrywkę na szczeblu lokalnym. Działalność kulturalna prowadzona jest na poziomie bardzo przeciętnym.

5.3. Sfera produkcyjna i usługowa

Na terenie gminy nie ma lokalizacji zakładów przemysłowych. Działalność wytwórczą prowadzą jedynie trzy piekarnie w Skulsku, należące do trzech różnych osób fizycznych oraz wytwórnia mebli w Zygmuntowie. Dobrze rozwinięta jest sieć detaliczna sklepów, branży spożywczej i budowlanej. Do znaczących podmiotów kompleksu handlowo – usługowego należą :

- przedsiębiorstwo handlowo – usługowe „Agromax” w Skulsku
- zakład produkcyjno – usługowo – handlowy „TEX BIS” w Przyłubiu
- przedsiębiorstwo handlowo – usługowe „Petromot” w Skulsku
- przedsiębiorstwo produkcyjno – handlowe „Konkret”

6. Uwarunkowania wynikające z zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Na terenie gminy Skulsk występuje ryzyko nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być wynikiem katastrof lub awarii infrastruktury technicznej, oraz zdarzeń losowych związanych z działaniami sił natury.

Zagrożenia cywilizacyjne stanowią głównie awarie urządzeń infrastruktury technicznej – kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków. Mogą również wystąpić zagrożenia związane z przewozem niebezpiecznych substancji, zwłaszcza drogą krajową nr 25. Kolejnym źródłem zagrożenia mogą być wypadki w ruchu drogowym.

6.1. Zagrożenia powodziowe

Z zakresu ochrony przeciwpowodziowej obowiązuje Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 roku w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, a zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy Prawo Wodne dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią, Dyrektor RZGW sporządza studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Studium to winno zawierać między innymi obszary służące przepuszczaniu wód powodziowych tzw. obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Dla terenu gminy Skulsk Studium ochrony przeciwpowodziowej nie zostało jeszcze opracowane, jednak z długoletnich obserwacji wynika, że ryzyko lokalnych podtopień może wystąpić wzdłuż całej linii brzegowej jeziora Gopło.

6.2. Zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych

6.2.1 Wody powierzchniowe

Na stan wód wpływają głównie punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń :

- wprowadzenie do wód niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, co wynika niejednokrotnie z niedoskonałości technologicznej oczyszczalni,
- składowania obornika w przyzmach, bezpośrednio na gruncie,
- lokalizacji przyzmu obornika w zbyt małej odległości od rowów,
- braku zbiorników na gnojówkę, o pojemności zapewniającej sześciomiesięczny okres przechowywania jej,
- przedostawania się odcieków z kiszonek oraz gnojówki do kanalizacji deszczowej
- pobór wód powierzchniowych powyżej ilości określonej pozwoleniem wodno prawnym,
- spływ nawozów i pestycydów z pól uprawnych.

Jeziora skulskie wskutek niedostatku opadów atmosferycznych ulegają sukcesywnie wypłycaniu i procesowi eutrofizacji.

Przy 100 % zwodociągowaniu gminy był brak postępu w budowie kanalizacji sanitarnej, ale ostatnio planuje się inwestycje w tym zakresie.

6.2.2. Wody podziemne

Zagrożenia dla jakości wód podziemnych stanowi:

- istniejące, nieszczelne szamba przydomowe oraz w obiektach usługowych i produkcyjnych,
- brak kanalizacji sanitarnej na przeważającym obszarze gminy,
- nieszczelne zbiorniki na gnojówkę,
- „dzikie” składowiska odpadów.

Dla radykalnej poprawy sytuacji w zakresie eliminacji antropogenicznych zagrożeń dla stanu wód powierzchniowych i podziemnych konieczne jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez odpowiednie zajęcia w szkole, prowadzone od najmłodszych lat.

6.3. Zagrożenie dla jakości powietrza

Gmina Skulsk, ze względu na brak lokalizacji jakichkolwiek zakładów przemysłowych i swój rolniczy charakter, nie jest obszarem zagrożonym pod względem zanieczyszczenia powietrza.

Źródła emisji zanieczyszczeń można podzielić na emisję niską i emisję komunikacyjną.

Do źródeł niskiej emisji na terenie gminy należy zaliczyć kotły centralnego ogrzewania i piece opalane węglem, wykorzystywane w domostwach, zakładach handlowych, usługowych, szkołach. Trudno oszacować emisję zanieczyszczeń z tego tytułu, ponieważ, jako paliwa stosuje się drewno, węgiel o różnym zasiarczeniu i kaloryczności. Ten sposób ogrzewania pomieszczeń pozostanie jeszcze na długo, gdyż jest najtańszy dla mieszkańców, co przy ich niskich dochodach jest bardzo istotne.

Źródłem emisji komunikacyjnej jest ruch kołowy, zwłaszcza na drodze krajowej nr 25, na drogach powiatowych i gminnych. Wskutek spalania paliw i zużywania się części pojazdów emitowane są do powietrza: dwutlenek węgla, tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, zanieczyszczenia pyłowe.

6.4. Zagrożenia akustyczne

Na terenie gminy są dwa podstawowe źródła hałasu :

- hałas komunikacyjny powstający w ciągu drogi krajowej nr 25, przebiegającej przez miejscowości: Celinowo, Lisewo, Skulsk, Skulska Wieś, Pilich,
- hałas ciągników rolniczych i maszyn samobieżnych, poruszających się po drogach publicznych.

6.5. Inne zagrożenia

Do innych zagrożeń można zliczyć znajdujące się na terenie gminy:

- linie elektroenergetyczne średniego i wysokiego napięcia, których pole elektromagnetyczne może negatywnie oddziaływać na zdrowie organizmów żywych, podobnie, jak
- przekaźnik telefonii komórkowej.

Wszelkie niekorzystne oddziaływania linii elektroenergetycznych zawierają się w granicach pasów technologicznych, w których obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów z pomieszczeniami dla przebywania ludzi .

7. Stan prawny gruntów

Tabela 10. Stan prawny gruntów na dzień 01.01.2011 rok

Właściciele gruntów	Powierzchnia w ha	% Pow. Ewid.
Skarb Państwa,	1267	14,94
w tym: grunty wchodzące w skład zasobu WRSP	99	
grunty Lasów Państwowych	411	
grunty w trwałym zarządzie p.j.organizacyjnych	112	
grunty zasobu SP z wyj.przekaz. w trw.zarząd	16	
grunty pozostałe SP	629	
Grunty spółek SP, przeds. państw., osób prawnych	4	
Grunty gminnego zasobu nieruchomości	92	1,08
w tym: w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	8	
pozostałe	1	
Grunty osób fizycznych	7086	83,54
w tym: wchodzące w skład gospodarstw rolnych	6669	78,63
nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	417	
Grunty rolniczych spółdzielni produkcyjnych	6	
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	16	0,19
Grunty powiatowego zasobu nieruchomości	8	
Grunty spółek prawa handlowego	2	
Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	1	
Razem powierzchnia ewidencyjna	8482	
Razem powierzchnia geodezyjna	8489	

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

8. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie gminy Skulsk występuje ryzyko nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być wynikiem katastrof lub awarii infrastruktury technicznej, oraz zdarzeń losowych związanych z działaniami sił natury.

Zagrożenia cywilizacyjne stanowią głównie awarie urządzeń infrastruktury technicznej – kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków. Mogą również wystąpić zagrożenia związane z

przewozem niebezpiecznych substancji, zwłaszcza drogą krajową nr 25. Kolejnym źródłem zagrożenia mogą być wypadki w ruchu drogowym.

Na terenie gminy Skulsk występuje ryzyko nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być wynikiem katastrof lub awarii infrastruktury technicznej, oraz zdarzeń losowych związanych z działaniami sił natury.

Zagrożenia cywilizacyjne stanowią głównie awarie urządzeń infrastruktury technicznej – kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków. Mogą również wystąpić zagrożenia związane z przewozem niebezpiecznych substancji, zwłaszcza drogą krajową nr 25. Kolejnym źródłem zagrożenia mogą być wypadki w ruchu drogowym.

1) Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz.U. z 2003 roku, nr 162, poz. 1568).

Ochronie i opiece podlegają zabytki, obiekty i stanowiska archeologiczne, których opis zawarty jest w rozdziale nr 4 niniejszego opracowania,

2) Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz.U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm. z 2004 roku)

- Nadgoplański Park Tysiąclecia – park krajobrazowy,
- Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 „Ostoja Nadgoplańska” (kod obszaru PLB 040004)
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jezioro Gopło” (kod obszaru PLH 040007)
- Goplańsko – Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu.

3) Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku (Dz.U. Nr 16, poz. 78 z 1995 r. z późn. zm.)

Ochrona gruntów rolnych i leśnych polega na ograniczaniu przeznaczenia tychże gruntów na cele nierolne i nieleśne, zachowaniu naturalnych torfowisk i zbiorników wodnych.

4) Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 1152, poz. 1229 ze zmianami).

Ochronie podlegają wody, ujęcia wód wraz z ich strefami ochronnymi, obszary zagrożone powodzią.

5) Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy Prawo Geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 78 z 1995 r. ze zmianami).

Na terenie gminy ochronie podlegają złoża kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska związanych z wykonywaniem prac geologicznych i eksploatacją kopalin, opisanych w rozdziale 3.

9. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy nie występują naturalne zagrożenia geologiczne.

10. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych.

Na terenie gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego „Mielnica” i „Gawrony”, złoża torfów „Siedlimowo – Skulska Wieś” i złoża węgla brunatnego „Pątnów”.

W rejonie miejscowości Mielnica udokumentowano dwa złoża kruszywa naturalnego „Mielnica Mała” i „Mielnica”. W 1981 roku udokumentowano w formie karty rejestracyjnej złoża kruszywa naturalnego „Mielnica Mała”. Kopalinę złoża stanowiły czwartorzędowe piaski. Złoża zostały

wyeksplloatowane i zrekultywowane w kierunku leśnym.

W 1994 roku w pobliżu wcześniej udokumentowanego złoża „Mielnica Mała”, udokumentowano w formie dokumentacji geologicznej uproszczonej, złoża kruszywa naturalnego „Mielnica”. Kopalinę stanowią czwartorzędowe piaski ze żwirem, o średnim punkcie piaskowym 53,1 % i zawartości pyłów mineralnych 2,3 %. Średnia miąższość warstwy złożowej 7,2 m. Nadkład grubości od 0,2 do 6,6 m stanowi gleba i piaski zaglinione. Powierzchnia wyrobiska 12 tys.m².

W roku 1981 udokumentowano w formie karty rejestracyjnej złoża kruszywa naturalnego „Gawrony”. Kopalinę stanowią czwartorzędowe piaski o punkcie piaskowym 95,6 % i zawartości pyłów mineralnych 3,8 %. Średnia miąższość wynosi 8,2 m. Nadkład stanowi 0,1 m warstwa gleby. Złoże nie jest eksploatowane.

W gminie udokumentowano złoża torfu „Siedlimowo – Skulska Wieś”. Bilansowe zasoby torfu wynoszą 869,4 tys. m³, a zasoby pozabilansowe 738,4 tys.m³. Złóża nie są eksploatowane, leżą w bezpośrednim sąsiedztwie jezior skulskich, w obrębie parku krajobrazowego i z tego względu powinny pozostać w stanie naturalnym.

Z północną granicą gminy pokrywa się południowa granica głównego zbiornika czwartorzędowych wód podziemnych, wymagających najwyższej ochrony (ONO) GZWP nr 144 – Dolina Kopalna Wielkopolska o zasobach dyspozycyjnych 480 tys. m³/ dobę.

11. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

W południowo-zachodniej części gminy istnieje teren górniczy Pątnów, wyznaczony decyzją MOŚZNiL Nr

W 2006 roku opracowano „Dokumentację geologiczną złoża węgla brunatnego Ościslów w kategorii, C₁ i C₂”. Złoże Ościslów pierwotnie zaliczano jako niewielką soczewkę węgla należącą do złoża Pątnów V. Całość prac geologicznych dla rozpoznania Pola Ościslów zrealizowano w latach 2003 – 2006. Powierzchnia całkowita złoża to 2454 ha.

Planowa Odkrywka Ościslów wraz z pasem pod infrastrukturę techniczną o powierzchni ok. 1510ha zlokalizowana jest w gminie Wilczyn, Ślesin i Skulsk. Na terenie gminy Skulsk w miejscowościach Kobylanki i Popielewo znajduje się ok. 14% całej powierzchni odkrywki. Po zakończeniu eksploatacji w północnej części odkrywki na terenie gminy Wilczyn pozostanie wyrobisko końcowe .

12. Stan komunikacji

12.1. Komunikacja drogowa

W gminie Skulsk układ komunikacji drogowej tworzą drogi: krajowa, powiatowe i gminne.

Tabela 11. Kategorie dróg w gminie Skulsk na dzień 31.12.2010 rok.

Kategoria dróg	Długość w km	% dróg ogółem
Krajowa	9,499	7,33
Powiatowe	37,509	28,89
Gminne	82,825	63,78
Ogółem	129.833	100,00

Źródło: dane Urzędu Gminy w Skulsku

Droga krajowa nr 25 przebiega z Ostrowa Wielkopolskiego przez Kalisz, Konin do Bydgoszczy, a w gminie Skulsk przez miejscowości Celinowo, Lisewo, Skulsk, Skulska Wieś, Pilich. Przebiegając przez gęsto zaludnione jednostki osadnicze, oprócz swojej niewątpliwej funkcji komunikacyjnej, jest źródłem często śmiertelnych wypadków drogowych, hałasu i emisji spalin. Niezbędna jest realizacja planowanej obwodnicy, która ominie gęsto zaludnione wsie.

Drogi powiatowe w większości są w złym stanie technicznym i wymagają gruntownego remontu, a często i przebudowy.

Drogi gminne w większości budowane były w latach dziewięćdziesiątych i wymagają remontu.

12.2. Komunikacja wodna

Przez teren gminy Skulsk przebiega Wielka Pętla Wielkopolski (Pętla Wielkopolsko – Lubusko – Kujawska) – szlak żeglugi śródlądowej o długości 688 km, prowadzący z Kostrzyna nad Odrą Wartą do Santoka, a następnie Notecią przez Czarnków i Nakło na przedmieścia Bydgoszczy, skąd Kanałem Górnonoteckim przez jezioro Gopło i Kanał Ślesiński do Konina. Następnie szlak prowadzi Wartą przez Poznań i Międzychód do Santoka, w którym Warta łączy się z Notecią.

Na terenie gminy nie ma przystani na przedmiotowym szlaku, najbliższe są w Ślesinie i Kruszwicy. Dobrym rozwiązaniem byłaby lokalizacja przystani w Łuszczewie nad jeziorem Gopło.

Ta droga wodna ma znaczenie krajoznawczo-turystyczne.

12.3 Szlaki turystyczne

Na terenie gminy istnieje oznaczony szlak turystyki wodnej z Mikorzyna do Kruszwicy, natomiast brak jest oznaczonych szlaków turystyki lądowej.

Proponuje się utworzenie i oznaczenie:

- regionalnych i lokalnych tras turystyki rowerowej,
- szlaków turystyki samochodowej i pieszej,
- ścieżki edukacyjnej do wzbogacenia elementami uzupełniającego zagospodarowania turystycznego.

Działania powinny podążać w kierunku wykorzystania walorów przyrodniczych gminy do rekreacji turystycznej i edukacji.

13. Stan infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

13.1. Gospodarka wodno – ściekowa

13.1.1. Infrastruktura wodociągowa

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku zwodociągowano 95 % gospodarstw domowych. Na terenie gminy znajdują się 4 ujęcia wody do celów komunalnych: Skulsk, Rakowo, Kolonia Warzymowo i Gawrony. Z czwartorzędowych wód korzystają hydrofornie w Kolonii Warzymowo i Gawronach, natomiast hydrofornie w Skulsku i Rakowie z wód trzeciorzędowych. Eksploatacją i utrzymaniem hydroforni i sieci wodociągowej zajmuje się zakład gospodarki komunalnej.

Tabela nr 12. Sieć wodociągowa na terenie gminy Skulsk

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej	1304	1304	1304
Procent gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej	95	95	95
Średnioroczna produkcja wody m ³ / dobę	367	416	437
Maksymalna produkcja wody m ³ / dobę	1600	1600	1600
Liczba zbiorników wyrównawczych	1	1	1
Pojemność zbiorników wyrównawczych w m ³	100	100	100
Długość sieci wodociągowej w km	122,8	122,8	122,8
Długość sieci rozdzielczej w km	49,1	49,1	49,1
Liczba przyłączy w szt.	1304	1304	1304

Źródło: dane Urzędu Gminy w Skulsku

Istniejące ujęcia wody, hydrofornie oraz sieć wodociągowa w pełni zabezpieczają potrzeby mieszkańców, a połączenia tranzytowe międzysieciowe umożliwiają dostarczenie wody odbiorcom w przypadku awarii którejkolwiek z hydroforni.

13.1.2. Infrastruktura kanalizacyjna

W miejscowości Lisewo zlokalizowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu Bioblok PS-300, o wydajności maksymalnej 300 m³/ dobę. Skanalizowane są tylko dwie miejscowości na terenie gminy t.j. część Lisewa i Skulsk. W ostatnich latach nie wykonywano kanalizacji na terenie gminy, a istniejąca oczyszczalnia jest wykorzystana tylko w części.

Tabela nr 13. Sieć kanalizacyjna w gminie Skulsk, stan na 31.12.2010r

Wyszczególnienie	2010
Długość kolektorów w km	7
Długość sieci rozdzielczej w km	15,8
Liczba przyłączy w szt.	194
Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do kanalizacji	194
% gospodarstw domowych przyłączonych do kanalizacji	14
Ogółem oczyszczonych ścieków w tys. m ³	41

Źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej w Skulsku

W bieżącej kadencji planuje się budowę kanalizacji sanitarnej w m. Lisewo Parcele.

13.2. Gazownictwo

Na terenie gminy Skulsk nie ma sieci gazowej. Najbliżej gminy zlokalizowane są sieci gazowe w Kleczewie i Kruszewie.

Zaopatrzenie w gaz ziemny ustala się z sieci gazociągów, zgodnie z obowiązującym Prawem Energetycznym (Dz.U. z 97r. Nr 54, poz. 348 ze zmianami), po każdorazowym uzgodnieniu z

operatorem systemu dystrybucyjnego i będzie zależało od szczegółowych warunków technicznych i ekonomicznych uzasadniających budowę sieci gazowej.

Nie ma planów w zakresie budowy sieci gazowej.

13.3. Energetyka ciepła

Budynki użyteczności publicznej, w tym szkoły i budynki administracyjne urzędu gminy są zasilane w ciepło z kotłowni opalanych węglem, mieszczących się w tych budynkach.

Budownictwo jednorodzinne korzysta z kotłowni indywidualnych, których paliwem jest węgiel lub miał węglowy.

13.4. Elektroenergetyka

Przez teren gminy przebiegają elektroenergetyczne linie napowietrzne:

- 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor I (zachodni),
- 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor II (wschodni) do przebudowy na 400 kV,
- 110 kV relacji Pątnów – Janikowo.

Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii napowietrznej dwutorowej 2 x 400 kV po trasie istniejącej linii 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor II (wschodni).

W związku z planowaną przez KWB „Konin” w Kleczewie S.A. odkrywkową eksploatacją węgla brunatnego „Ościłowo” planuje się wykonanie obejścia linii najwyższych napięć. W ramach obejścia planowanej linii 400 kV Pątnów – Jasiniec oraz istniejącej linii 220 kV tor I Pątnów – Jasiniec, przewiduje się w ramach ich przebudowy, budowę trójtorowego odcinka linii o napięciach 2 x 400 kV + 220 kV. Obejście obejmuje również linię 110 KV, prowadzoną równolegle do obejścia linii 400 kV i 200 kV.

Dla istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych obowiązują następujące pasy technologiczne, dotyczące ograniczeń w użytkowaniu terenu:

- dla istniejącej linii 220kV 50 m,
- dla istniejącej linii 110 kV 30 m,
- dla istniejących linii 15 kV 5 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu,
- dla istniejących linii 0,4 kV 3 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu
- dla planowanej linii 2 x 400 kV (dwutorowej) 70 m,
- dla planowanego odcinka linii 2 x 400 kV + 220 kV (trójtorowej) 70 m,
- dla planowanej przebudowy linii 220 kV 50 m.

Wydzielony pas terenu ochronnego dla napowietrznych linii elektroenergetycznych:

- 15 kV wynosi 5 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu linii,
- 0,4 kV wynosi 3 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu linii.

W pasie terenu ochronnego obowiązuje zakaz lokalizacji wszelkich budynków, budowli takich jak maszty oraz zieleni wysokiej.

Dla usunięcia kolizji linii 110 kV z planowaną odkrywką węgla brunatnego należy, dla przebudowy dwutorowej linii 110 kV Pakość – Pątnów , Janikowo – Pątnów, zarezerwować pas technologiczny o szerokości 40 m.

13.5. Energetyka wiatrowa

Na terenie gminy obecnie nie ma elektrowni wiatrowych. Ze względu na objęcie formami ochrony przyrody znacznej powierzchni obszaru gminy, lokalizacja elektrowni wiatrowych wymaga uwzględnienia:

- obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz obszarów ochrony siedlisk (SOO) wyznaczonych w ramach sieci Natura 2000,
- parku krajobrazowego Nadgoplański Park Tysiąclecia,
- obszarów tras przelotów ptaków,
- kolizji ze złożem węgla „Lenartowo”.

Ewentualna lokalizacja siłowni wiatrowych na terenie gminy wyklucza obszar międzyjeziorny. Istnieje możliwość lokalizacji siłowni w południowo-zachodniej części gminy, w sąsiedztwie terenów Odkrywki „Ościsłowo” oraz w rejonie miejscowości Dąb w południowej części gminy.

13.6. Telekomunikacja

Na terenie gminy Skulsk działa dwóch operatorów sieci stacjonarnej: Telekomunikacja Polska S.A. oraz Netia, a także operatorzy telefonii komórkowej: Plus GSM, Era, Orange. W Skulsku posadowiona jest stacja bazowa telefonii komórkowej sieci Plus GSM.

13.7. Urządzenia wodne i melioracje.

W ramach modernizacji Kanału Ślesińskiego w km 0,0 – 32,0 przewiduje się remont istniejących śluz: w Gawronach w 2012 roku oraz w Koszewie w 2013 roku.

Oprócz cieków podstawowych, będących w ewidencji Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, na terenie gminy znajdują się urządzenia melioracji wodnych szczegółowych, stanowiące własność właścicieli gruntów, na których się znajdują:

- a/ rowy melioracyjne o długości całkowitej 31 623 m – na terenie całej gminy,
- b/ drenowania, w obrębach: Buszkowo, Buszkowo Parcele, Pilich, Rakowo, Skulska Wieś, Popielewo, Dzierżysław, Czartowo – na powierzchni 825 ha.

13.8. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Skulsk znajdowało się od roku 1984 gminne wysypisko odpadów komunalnych i funkcjonowało do roku 2007, kiedy to przestało spełniać wymogi określone przepisami w tym zakresie. Wysypisko usytuowane było w Mielnicy Dużej, przy drodze powiatowej.

Obecnie odpady z gospodarstw domowych gromadzone są w pojemnikach plastikowych w obejściach i odbierane przez uprawnione do tego firmy transportowe.

14. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Mocne strony gminy, to:

- wysokie walory przyrodnicze, w tym jeziora, krajobraz, szlak wodny,
- dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa, energetyczna, wodociągowa, telefoniczna,
- dobrze rozwinięta sieć detaliczna sklepów
- duży potencjał rozwoju turystycznego i rekreacyjnego

Słabe strony gminy, to:

- brak obwodnicy dla terenów silnie zamieszkałych,
- niedostatek sieci kanalizacyjnej,
- niedostatecznie rozwinięta sieć usług agroturystycznych,
- brak wyznaczonych terenów pod inwestycje rekreacyjne, co skutkuje brakiem wpływów z podatków z tego tytułu,
- niski poziom lesistości,
- nielegalne wysypiska śmieci

Do głównych potrzeb gminy i jej mieszkańców, należą:

- budowa kanalizacji sanitarnej i poprawa nawierzchni dróg,
- budowa obwodnicy dla Skulsk,
- zwiększenie lesistości gminy,
- zwiększenie dostępności terenów przyjeziornych do rekreacji,
- rozwój oświaty ponadpodstawowej.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Do zadań o znaczeniu ponad lokalnym, które powinny być uwzględnione na terenie gminy Skulsk, a wynikających z opracowanych programów wojewódzkich, w tym przede wszystkim z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Wielkopolskiego, zatwierdzonego Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XLII/628/2001 z dnia 26.11.2001 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2002) r. i zmienionego Uchwałą Nr XLVI/690/10 z dnia 26 kwietnia 2010 r., należą:

1) w zakresie komunikacji:

- droga krajowa nr 25 klasy głównej ruchu przyspieszonego i obwodnica w jej ciągu,

2) w zakresie infrastruktury technicznej:

- linia elektroenergetyczna WN 110 kV,

3) w zakresie środowiska przyrodniczego:

- obszary specjalnej ochrony ptaków i siedlisk Natura 2000,
- Goplańsko – Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- park krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia,
- złoża węgla brunatnego i surowców skalnych okruchowych,
- istniejące kompleksy leśne,
- trzeciorzędowy zbiornik wód podziemnych,
- ciąg ekologiczny w dolinie Kanału Ślesińskiego.

Zadania do realizacji na styku gminy Skulsk z obszarem województwa kujawsko - pomorskiego:

- przebieg linii WN 220 kV i 110 kV,
- szlak turystyczny o znaczeniu międzyregionalnym (Szlak Cysterski),
- rozwój produktu turystycznego na bazie szlaku wodnego rzeki Noteci,
- lokalizacja siłowni wiatrowych,
- ochrona przyrody.

SPIS TABEL:

- Tabela 1. Struktura dochodów gminy na przestrzeni ostatnich lat (2007-2010)
- Tabela 2. Wydatki gminy Skulsk na przestrzeni ostatnich lat (2007-2010)
- Tabela 3. Struktura wydatków inwestycyjnych na przestrzeni ostatnich lat (2007-2010)
- Tabela 4. Kompleksy rolniczej przydatności gleb na terenie gminy Skulsk
- Tabela 5. Mieszkańcy gminy według wieku i płci (lata 2009-2010)
- Tabela 6. Liczba urodzeń żywych i zgonów oraz przyrost naturalny (2005- 2010)
- Tabela 7. Liczba mieszkańców w latach 2005-2010
- Tabela 8. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach (2008-2010)
- Tabela 9. Bezrobotni w gminie Skulsk (2003-2010)
- Tabela 10. Stan prawny gruntów na dzień 01.01.2011r
- Tabela 11. Kategorie dróg w gminie Skulsk na dzień 31.12.2010r.
- Tabela 12. Sieć wodociągowa na terenie gminy Skulsk
- Tabela 13. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Skulsk